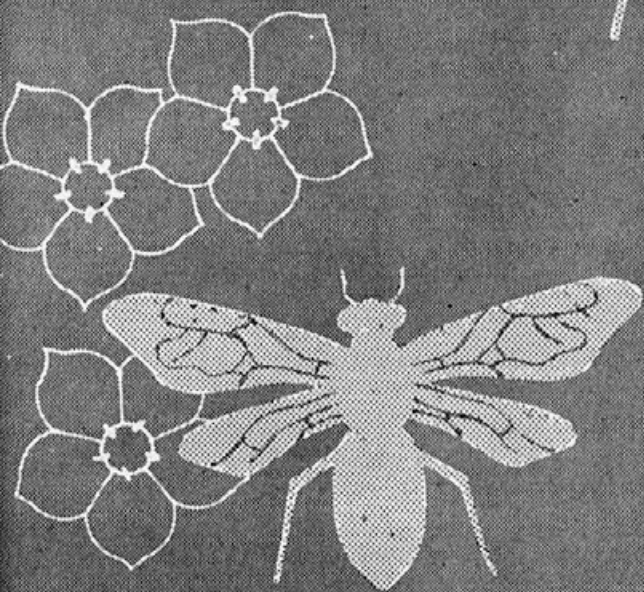
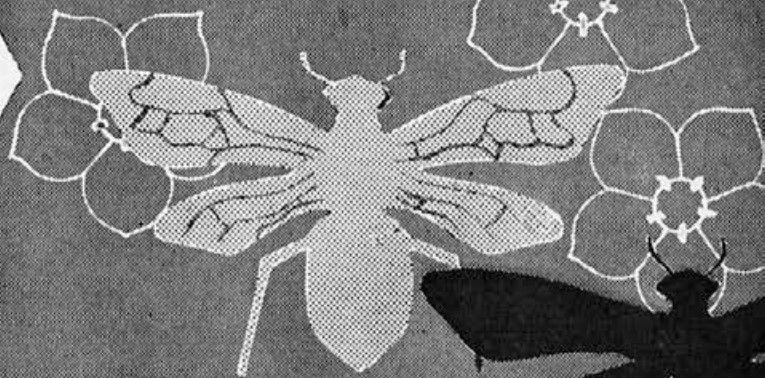

9-10

1955

SLOVENSKI

ČEBELAR

VSEBINA

Avguštin Bukovec: Od panja pavlinovca do AZ-panja	193
Vlado Rojec: Zleze kot urejevalke nagonskega življenja čebel	199
Virmašan: Jesensko dodajanje čebel	204
S. R.: Preprost način vzreje matic	206
Savinjska: Zazimovanje	207
Karel Čermelj: Prezimovanje čebel v mediščih	210
Martin Gorše: Kako sem lani prezimil čebele	212
Avguštin Bukovec: Nekoliko pojasnil (Nadaljevanje)	214
Adam Kehrle: Po sledi za najboljšimi čebeljimi plemeni (Nadaljevanje)	220
Jože Stabéj: Stari zapisi o čebelah in čebelarstvu (Nadaljevanje)	224

OSMRTNICE:

Franc Polajner, Janez Vovk	227
--------------------------------------	-----

OPAZOVALNICE:

Poročilo za julij in avgust	228
---------------------------------------	-----

MALI KRUHEK:

Kaj je z mlečkom za matice. — O matičnem mlečku. — Iz svetovnega čebelarskega tiska 1955. — Rovka — sovražnik čebel. — Zatiranje trotovine. — Smrtoglavec v panju. — Ruska opazovanja pri čebelah. — Dopolnitev zimske zaloge. — Spričevalo o zdravju čebel. — Paša na bučnicah. — Blazinice, nagačene z ovsenimi plevami	230
---	-----

NAŠA ORGANIZACIJA:

Poročilo o IV. rednem občnem zboru Zveze (Nadaljevanje)	235
Dopisi: Ivan Kolar — 94-letnik. — Čebelarska družina Cerkvjenjak v Slovenskih goricah. — Čebelarsko društvo Videm ob Ščavnici. — Čebelarska družina Kozje	237

NA OVITKU:

Od sebičnosti do zločina

List izhaja v začetku vsakega drugega meseca. Izdaja ga »Zveza čebel. društev« v Ljubljani, Miklošičeva cesta 28. Tiska Triglavsko tiskarna v Ljubljani. Odgovorni urednik Vlado Rojec. Letna naročnina za člane 300 din, za nečlane in inozemstvo 450 din. Posamezna številka stane 45 din. Številka čekovnega računa pri Narodni banki v Ljubljani: 601-T-1077

OD PANJA PAVLINOVCA DO AŽ-PANJA

AVGUSTIN BUKOVEC

Že večkrat sem nameraval malo pokramljati o posameznih panjih s premičnimi sati velike mere, ki so se pri nas pojavili v zadnjih 80 letih, nekateri le za kratek čas, drugi pa za daljšo dobo, toda samo AŽ-panj za trajno. Vsi drugi sistemi panjev so že davno izginili iz načih čebel-njakov. Nihče ne žaluje za njimi.

Vselej, kadar sem se v mislih pripravljaj, da bi popisal, kako je bilo z različnimi panji pri nas, se mi je godilo kakor tistemu oslu, ki je stal med dvema kopicama sena, pa ni vedel, katere naj se loti, in je od gladu umrl. Tako se je tudi moja dobra volja vselej razblinila v nič. Pa naj sedaj popravim, kar sem zamudil.

Epohalni izumi v čebelarstvu v preteklem stoletju — premično satje (satniki), satnice in točilo — so se tudi pri nas polagoma začeli uveljavljati. Dobili smo nove panje s premičnimi sati, vsi pa so bili v začetku na zunaj povsem podobni navadnemu kranjiču. Naš čebelar si tiste čase očitno ni mogel misliti, da bi čebele utegnile uspevati tudi v panjih drugačne oblike in velikosti.

V vseh panjih s premičnimi sati domačega izuma, v porentovcih, sumperjevcih in različnih »dzierzonovanih« kranjskih panjih je bilo veliko

število majhnih satov, in to v prečni legi (topla stavba). Edino v skočidolskem panju so bili podolžni (mrzla stavba). Panji s toplo stavbo so bili slabi za prezimovanje. V hudi zimi so čebele porabile med v satih, na katerih so prezimovale, in so pomrle od lakote tako rekoč ob polnih skledah, ker se niso mogle pomakniti na medene sate zadaj v panju.

Mimogrede bodi omenjeno, da so čebelarji kranjičarji pri izbiri plemenjakov dajali prednost panjem s podolžnim satjem. Poskrbeli so, da so roji satje tudi tako gradili. Preden so jih vsadili v nove panje, so pomočili prste v strd in z njimi potegnili po dolgem po stropnici panja. Po tej medeni sledi je potem roj stavil satje. Jeseni, ko so take panje podirali, niso satov v živo spodrezali, marveč so pustili vidno voščeno sled za novo satje.

Teh panjev »na romčke«, kakor so jim rekli, so se oprijeli v glavnem le najnaprednejši kmečki čebelarji ter izobraženejši in premožnejši sloji na deželi, učitelji duhovniki in veliki posestniki. Na splošno so se pa kmetje še vedno oklepali kranjičev. Take so bile čebelarske razmere okoli leta 1880.

Nekako v tem času je ljubljanski čebelar Peter Pavlin sestavil nov panj, v katerem je bilo deset podolžnih satov Langstrothove (ameriške) mere $21 \times 42,5$ cm. *S tem panjem se je pri nas začela doba panjev z velikimi sati.* Pobuda za ta panj, ki se ga je kasneje prijelo ime pavlinovec, pa ni prišla od Pavlina, marveč od svetovno znanega ameriškega čebelarja Franka Bentona, ki je v Pavlinovi bližini v Koširjevem vrtu na Prulah več let na debelo vzrejal matice in jih pošiljal v Ameriko. Pavlin je bil takrat najpomembnejši čebelar daleč naokoli. Čebelaril je v »dzierzonovanih društvenih panjih«, ki jih je kasneje, ko je imel že same pavlinovce, imenoval »igračke«. Benton se je z njim seznanil in ga potem redno obiskoval ter mu odkupil marsikatero matico. Kako sta se sporazumela, bi bilo zanimivo vedeti. Benton ni znal slovensko, ampak za silo le nemško. Pavlin pa je lomil neko latovščino iz slovenskih in popačenih nemških besed. Menda je še sam ni razumel. Povedal mi je, da mu je Benton načrt ameriškega panja nekoč narisal na neko desko.

Pozneje, ko je Benton že odpotoval, je Pavlin po tej risbi izdelal deset »amerikancev« ter jih razpostavil na posebnih stojalih pod širokim napuščem pri hiši. Imeli so dvojne stene in enajst podolžnih satov Langstrothove mere, vsak pa je bil pokrit s svojo streho. Opravljati jih je bilo mogoče le od zgoraj. Spominjam se jih tudi jaz, ker sem že kot trinajstletni fant lazil okoli Pavlinovih čebel. V teh panjih so bile zelo močne družine. Kasneje jih je opustil, ker so bili strastni roparji, kakor mi je omenil. Premično medišče je imelo enake sate kakor plodišče.

Poleg teh panjev si je omislil še panje z enojnimi stenami, ki so bili na zunaj podobni zelo visokim in bolj kratkim kranjičem. V čebelnjaku so stali na gredah kakor kranjiči. Sprednjo končnico so imeli poslikano. Končnice za te vrste panjev je takrat slikal čebelar Gašper Bizjan v Podutiku pri Ljubljani; računal je po eno krono za končnico.

Panji so se odpirali zgoraj in zadaj. V njih je bilo deset podolžnih satov Langstrothove mere. Če si hotel družino pregledati, si moral panj potegniti z grede in odstraniti pokrov, ki je bil na panj pritrjen z vijaki. Satniki pa niso stali na železnih nosilcih kakor v AŽ-panju, marveč so viseli na en in pol centimetra dolgih podaljških zgornje satnikove letvice. Spredaj so sloneli na podolžni zarezi pročelne končnice, zadaj pa na zgornjem robu posebne deske, ki je bila pritrjena v panj tako, da je segala navzdol za tri prste manj kakor do dna. Med to desko in zadnjo končnico je bilo za štiri prste prostora, ki je bil določen za zimski paž — debel kos lepo obrezane mehke šote.

Največja napaka tega panja je bila, da ga je bilo mogoče opravljati le z vrha. Če si ga odprl zad, nisi videl ničesar razen tiste deske in čebele na podnici, kadar so že podsedale. Zaradi tega prostora za sati se je rajnki urednik Rojina Pavlinu strašno zameril. Pri nekem obisku v družbi čebelarjev in že nekoliko dobre volje ga je vprašal, čemu naj bo tisti sekret zadaj za sati. Peter tega hudomušnega in kosmatega vprašanja ni mogel pozabiti. Od takrat je bil Rojina v njegovih očeh »frdaman« ...

Ta panj je bil v bistvu dober. Kasneje ga je čebelar Jakob Virient v Olševku pri Kamniku nekoliko predelal. Opremil ga je s prečnimi sati. S tem je »sekret« odpadel in panj je bilo mogoče opravljati od zadaj. Pavlin je potem vse svoje panje predelal v virijentovce; tako so potem rekli temu panju. Ko je panje predelal, je vse deske s šilom globoko nabodel in jih potem s karbolinejem toliko časa napajal, da je tekočina udarila skozi, vse to pa, da bi se lesa ne lotili črvi. V vsako desko pri vseh 40 panjih je napravil najmanj 300 luknjic. Vsekakor edinstveni rekord v svetovnem merilu.

Pavlinovcev se čebelarji niso kaj bolj oprijeli. Za opravljanje so bili preveč nerodni. Toda virijentovci so se naglo priljubili, zlasti v ljubljanski okolici, v kamniškem okraju in v Savinjski dolini. Čebelarji so jih cenili zaradi velikih rojev, ki so prihajali iz njih. Prepričali so se, da ne drži, da bi bili preveliki za čebele. V njih so se tudi navadili spretno ravnati z velikimi sati. Lahko rečemo, da so virijentovci zapustili dobro sled v našem čebelarstvu.

Naj omenim še, da je bil Virient vnuk Napoleonovega vojaka, ki so ga kmetje našli težko ranjenega v Črnem grabnu takrat, ko so se Francozi pomikali s Kranjske proti Štajerski. Ranjenca je vzel v oskrbo neki kmet v Olševku, ki pa ni imel moških potomcev. Francoz se je zagledal v domačo hčer edinko, ali pa se je ta v njega. Sicer tega ondotna kronika ne omenja, pač pa imajo pri hiši še izvirne listine, ki dokazujejo, da je imel čebelar Virient Francoza za zakonskega očeta.

Že večkrak sem ugibal, kaj bi se bilo napletlo, če bi bil Benton namesto na Pavlina naletel na kakega čebelarja Žnidersičevega kova. Nemara bi bilo naše čebelarstvo krenilo drugo pot.

Sedaj sem s svojim pripovedovanjem prišel do leta 1898, ko je bilo ustanovljeno predvojno društvo pod imenom »Slovensko čebelarstvo društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko sè sedežem v Ljubljani«. Uredništvo društvenega glasila je bilo poverjeno Frančišku Rojini. Takrat je bil nadučitelj v Šmartnem pod Šmarno goro. Čebelaril je v Tacnu v velikem čebelnjaku, ki ga je bil kupil od graščine v Preddvoru in ga prestavil pod Šmarno goro. Za prevoz je bilo treba 30 voz. V čebelnjaku je bilo 150 dunajskih panjev, ki so imeli slamnate stene, ogrodje pa iz lesa. Tako lepih in vzornih panjev bi tiste čase pri nas zastoj iskal. Čebelnjak je pozneje zemeljski plaz s Šmarne gore preklal na dvoje.

Kmalu po ustanovitvi društva se je Rojina s podporo Kmetijske družbe udeležil daljšega čebelarskega tečaja pri slovitem nemškem čebelarju Gerstungu v Osmanstedtu. Tam se je seznanil s panjem, ki ga je izumil ta čebelar, obenem pa tudi z njegovimi čebelarskimi nauki, zlasti s pomembnim naukom o razvoju čebelje zalege in družine. Ta nauk in pa Gerstungova teorija o krmilnem soku je pomenil za tiste čase pravcato revolucionarno novost, zaradi katere so se vneli dolgoletni, nadvse strastni boji med pristaši stare Dzierzonove šole in gerstungijanci. Dzierzon, ta genialni, na pol ponemčeni Poljak, ki je izumil premično satje in odkril partenogenezo (iz neoplojenih jajčec se lahko razvijejo trotje), je trmasto vztrajal pri nekaterih zastarelih nazorih in pobijal Gerstungov novi čebelarski evangelij. Ta pa ni nič manj strastno pobijal »staro šolo«, in sicer prav uspešno. Ko sem nekoč vprašal Jana Jurančiča, zakaj tako nasprotuje uvedbi gerstungovcev na Štajerskem, mi je odvrnil: »Gerstungu ne morem odpustiti, da tako grdo napada Dzierzona.« Dzierzon je bil Jurančičev čebelarski bog in je zaradi tega preklel gerstungovca. Preklel bi seveda vsak panj, ki bi bil prišel iz Gerstungovih rok, pa naj bi bil dober ali slab...

Našega Rojino je vse, kar je videl in slišal pri Gerstungu, tako navdušilo, da je postal zagrizen zagovornik njegovih naukov in njegovega panja. Ta panj mu je bil potem vzor vseh sistemov, posebno ker jih je videl pri Gerstungu zalite z medom, v njih pa zelo močne družine.

Sedanji čebelarški rod tega panja niti ne pozna. Spada med pokončne panje. Medišče je premično in ga čebelar nastavlja po potrebi, prav kakor pri ameriškem panju. V plodišču ni nič manj kakor 12 satov tako imenovane racionalne mere (40×25 cm), kakršno imamo tudi v AŽ-panju. V medišču je 11 polovičnih satov (20×25 cm). Vsi sati visijo na podaljških gornjih letvic v prečni legi (topla stavba).

Panji se oskrbujejo od zgoraj. Da je to mogoče, je potrebna posebna konstrukcija čebelnjaka. Panji stoje na lesah v dveh vrstah. Zgornja je 60 cm nad spodnjo. Vmesni prostor je zaprt z zastekljenimi okni, ki se odpirajo navzven, da morejo čebele odleteti. Taki čebelnjaki so bili precej dragi. V Sloveniji jih je bilo zelo malo. Največjega je imel rajnki Znideršič v Ilirski Bistrici.

Doma je začel Rojina razvijati zelo živahno propagando za Gerstungove nauke in njegov panj. Sklical je v št. Vidu nad Ljubljano shod čebelarjev, na katerem jim je razkazoval svojega varovančka, Gerstungov panj. Udeležba je bila zelo velika. Pristaši pavlinovcev in virijentovcev so bili v večini. Prišlo je kakopak do hudih prerekanj in večina čebelarjev je shod zapustila še pred koncem zborovanja.

Naprednejši čebelarji so se sčasoma vendarle začeli zanimati za ta panj, ki so ga vsi društveni odborniki tako poveličevali in ga je tudi SČ zelo hvalil. Začel je obotavljaje prodirati v naše čebelnjake. Zlasti našim kmečkim čebelarjem se ni hotel priljubiti, posebno ne v originalni obliki. Tisti čas bi lahko na prste naštel čebelarje, ki so si omislili gerstungovce z medišči. Skoraj vsi so bili brez medišč, tako da jih je bilo mogoče opravljati samo od zadaj in postavljati drugega na drugega. S to preuredbo pa je panj izgubil vso originalnost, vse tiste prednosti, zaradi katerih se je med Nemci tako naglo širil.

Teh »reformiranih« gerstungovcev so se v glavnem oprijeli tisti sloji prebivalstva, ki sem jih že zgoraj navedel. Pridružili so se jim še železničarji. Kranjičarji kar niso mogli verjeti, da bi kak roj mogel zgraditi dvanajst tako velikih satov, a vendar se je to včasih zgodilo. Iz teh panjev smo med redkokdaj dobili. Po navadi smo lahko potočili zadnja dva ali tri sate, a še to bolj poredko. Ves ostali med je porabila družina za »meso« in še krmiti smo morali.

Tiste čase je veljal za najumnejšega čebelarja, kdor je imel v čebelnjaku čim večje število panjev raznih sistemov: navadne kranjiče, raz-

lične dzierzonovane kranjiče (kako bedasta oznaka!), virijentovce, drorijevce, dunajčane ali gerstungovce. Pravcati čebelarji muzej! Pa nikar ne mislite, da pretiravam! Na Štajerskem n. pr. je čebelaril neki Štampfel, ki je pozneje odšel v Ameriko. V čebelnjaku je imel nad 20 sistemov panjev in vse naseljene. Značilno za tisto dobo je dejstvo, da tudi takratni urednik Rojina ni bil v tem pogledu nobena izjema. V njegovem čebelnjaku v Šmartnem pri Kranju je bilo največ dunajčanov, potem kranjiči, med njimi tudi taki s premičnim satjem, nekaj dorijevcev in originalnih langstrothovcev (!) ter — le dva gerstungovca . . .

Ti panji so bili precej dragi in prav nikogar ni bilo, ki bi jih znal pravilno izdelovati. Nekateri čebelarji so si jih vendarle omislili. Najraje so jih sami stesali. Rekel sem stesali, kajti tako grobo so bili povečini izdelani. Najbolj pa so gerstungovci navdušili rajnkega tovarnarja in čebelarja v Ilirski Bistrici na Krasu, Antona Žnideršiča. Ta si je postavil lep dvostranski čebelnjak za 160 takih panjev. Zaradi tega čebelnjaka je greben zrasel še drugim čebelarjem. Med temi sem bil tudi jaz, ki sem iz Nemčije naročil kar 30 gerstungovcev brez medišč v nesestavljenem stanju. Zbiti sem jih moral sam. Zaradi teh panjev sem potem imel dve leti luknje v hlačnem žepu . . .

Ker so bile v Ilirski Bistrici in njeni okolici prav dobre pašne razmere, so se gerstungovci tam dobro obnesli. Obilica lepega medu, ki ga je Žnideršič skoraj vsako leto pridelal, in tčaji ter predavanja, ki smo jih tam v začetku prirejali, je navzlic neuspehom s tem panjem v drugih krajih vendarle pripomoglo, da ni kar na mah zatonila slava gerstungovcev na Kranjskem.

Prav kmalu pa je prišlo grenko razočaranje. Izkazalo se je, da ti panji niso za kraje s pičlo pašo in da niso primerni za prevažanje. Takrat še nismo imeli dir na peresih, da ne govorim o avtomobilih. Tudi nismo poznali zažičevanja satnic. Satnike nismo opremljali s celimi satnicami, marveč z osnovami iz satnic v obliki trikotnika. Satje so potem morale čebele same zgraditi. Tako satje se je rado podiralo. Nekoč sem prepeljal okoli 30 gerstungovcev v Tomačevo na ajdovo pašo. Nekoliko dni nato sem dognal, da so se vsi sati v vseh panjih podrli, le zadnji pri okencih so ostali celi. To je bilo žalosti in javkanja!

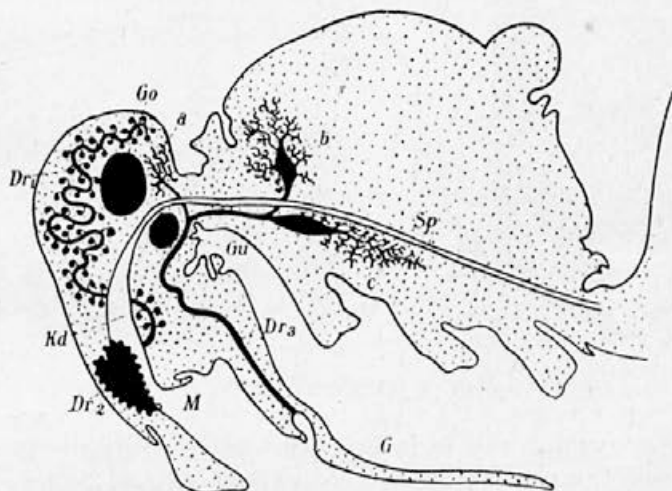
Tudi Žnideršič se je boril z enakimi težavami. Panjev z nastavljenimi medišči ni bilo mogoče prevažati tako, da bi bili na vozu naloženi drug na drugem. Na pasišču jih ni bilo mogoče zložiti v skladnico, saj je bilo medišče manjše kakor plodišče. Ugibal je in ugibal, kako bi odpravil te hibe pri panju, pa ni našel rešitve.

(Dalje prihodnjič)

ŽLEZE KOT UREJEVALKE NAGONSKEGA ŽIVLJENJA ČEBEL

VLADO ROJEC

Žleze so staničaste, po navadi na sredi votle tvorbe, v katerih notranjosti se zbira kaka posebna tekočina, ki po primerni odvodni cevki odteka v tisti del telesa, kjer je potrebna. Če take odvodne cevke ni in pronicajo njih sokovi, tako imenovani hormoni, neposredno v kri, jim pravimo žleze z notranjim izločanjem. Žleze z notranjim izločanjem igrajo važno vlogo v življenju človeka, sesalcev, ptic' itd. Našli so jih tudi pri nekaterih žuželkah, pri čebeli pa ne poznamo tvorbe, ki bi jo

Položaj žlez v glavi in oprsju: Dr_1 krmilne žleze, Dr_2 čeljustna žleza, Dr_3 žleza slinavka (a zatilna, b in c prsna slinavka); Go in Gu možgani, G jeziček, Kd golt, M usta, Sp požiralnik

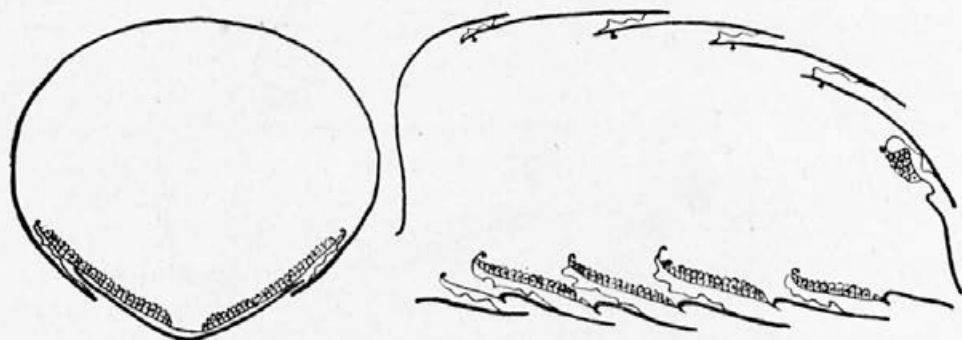
z gotovostjo mogli proglasiti za tako žlezo. Pač pa imamo več navadnih žlez, ki v medsebojni povezavi prav tako odločujoče vplivajo na življenjski potek vsake posamezne čebele kakor na socialno izživljanje cele družine.

Od različnih žlez, ki jih najdemo v čebeljem telesu, kažejo štiri v prvih dveh življenjskih dekadah značilne spremembe, ki dajo slutiti, da odločajo o nalogah in dolžnostih čebel v družini. To so: čeljustne, krmilne, voskovne in strupne žleze.

Čeljustni žlezi sta vrečasti tvorbi, ki imata svoje mesto nad korenom obeh klešč sprednje čeljusti. Njiju velikost se zelo spreminja.

Najmočneje sta razviti pri matici, nekoliko manj pri delavkah. Pri starejših čebelah nekako uplahneta, medtem ko ostaneta pri trojih ves čas majhni in zakrneli. Žlezi izločata kiselkast sok, katerega pomen pa še ni dokončno pojasnjen. Nekateri domnevajo, da ga uporabljajo čebele pri prehrani, drugi, da jim je potreben pri gradnji satja. Mi bomo v skladu z našimi kasnejšimi razmotrivanji postavili tezo, da je to sok za poliranje celic in predelavo obnožine.

Krmilne in goltne žleze imajo samo delavke, toda še pri njih se le postopoma razvijejo, postanejo aktivne šesti dan, z 12. dnevom pa začno usihati in končno popolnoma zakrne. Pri matici je našel Schiemenz le tu in tam revne ostanke njih odvodnih cevčk.

Voskovne žleze v prečnem in podolžnem prerezu

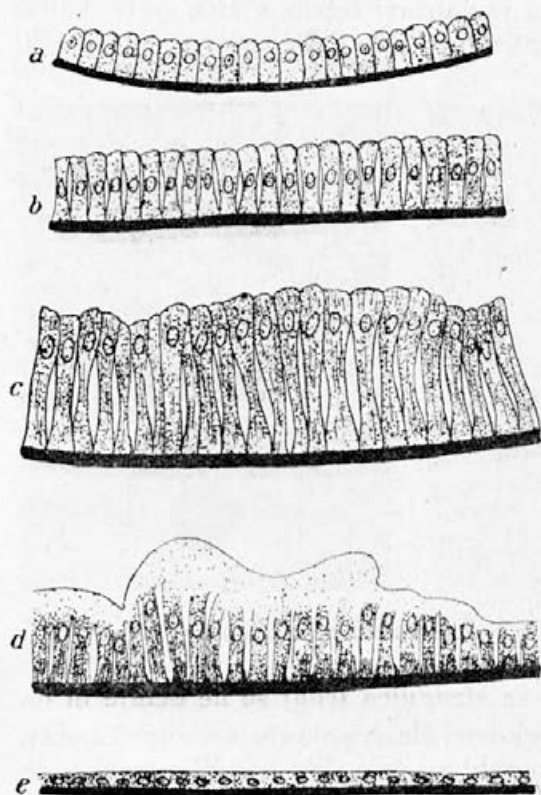
Žleze so grozdaste oblike in izpolnjujejo vse proste kotičke v sprednji notranjosti glave. Razpletajo se v dveh simetričnih vejah okrog možgan, očesnega živčevja in čeljustnega gibalnega mišičja. Njih skrajni vršički segajo visoko pod teme, zaključujejo pa jih iztočne odprtine v goltu. Izločina žlez je krmilni sok ali mleček, s katerim pišajo dojilje najmlajše žrke, deloma pa tudi matico med zaleganjem in trote v dobi parjenja. Krmilni sok ima po svoji vnanjosti in kemični sestavi mnogo podobnosti z mlekom sesalcev, po svoji tečnosti in redilnosti pa ga celo prekaša. To je belkasta snov, katerega glavne sestavine so beljakovine, ki jih najdejo mladice v cvetnem prahu.

Voskovne žleze nudijo čebelarom vosek, gradivo za izdelavo satja. Kakor krmilne žleze imajo tudi voskovne žleze samo delavke. Razvijejo pa se jim šele potem, ko so začele krmilne žleze usihati. V funkcionalni pripravljenosti so med 12. in 18. dnevom starosti.

Včasih so mislili, da najdejo čebele vosek v naravi in da ga pri-
našajo kakor medecino ali cvetni prah od zunaj v panj. Šele sredi

18. stoletja sta Hornbostel in Urban odkrila, da ga nekako poté in izločajo v obliki prosojnih luskinic izza obročkov na trebušni strani zadka. Pred kakimi 50 leti je Dreiling voskovne žleze temeljito preiskal in jih natančno popisal.

Voskovne žleze so podolgovate blazinice, sestavljene iz visokih valjastih celic, ki jih najdemo v parih razmeščene pod kitinasto povrhnjico

Na levi: Razvoj in usihanje voskovnih žlez — a začetek, b povprečna stopnja, c vrhunec razvoja, d žleza z znaki propadanja, e popolna zakrnitev

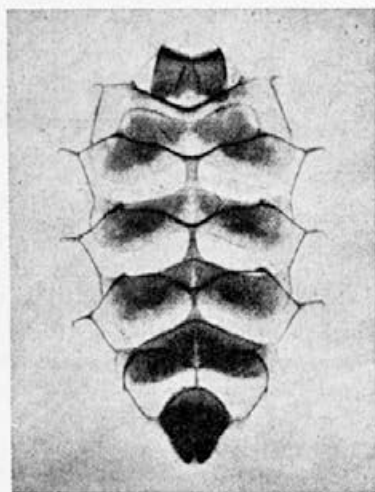
Na desni: Voščene luskinice iz vseh štirih parov voskovnih žlez

na notranji strani zadnjih štirih trebušnih okrovov (na 7.—10. obročku). Čebela ima torej 4 pare voskovnih žlez, ki se pa od zunaj ne vidijo, ker se obročki ob stikih presegajo in jih tako pokrivajo. Na videz je površina žlez enotna, ako pa si jo ogledamo pod povečevalnim steklom, vidimo, da je sitasto luknjičava. Skozi luknjice v blazinicah pronica vosek na vnanjo stran kitina in se zbira v obliki nežnih lusk v gubah med obročki.

Voščene luskinice so kakor drobcene školjke na eni strani izdolbene in bleščečesvetle, na nasprotni strani pa izbočene in brez sijaja. Če so popolnoma razvite, so do pol milimetra debele. Za 1 gram jih je treba

1250, za 1 kilogram $1\frac{1}{4}$ milijona. V gubah med obročki tiče kakor pisma v kuvertah, tako da so vidni samo njih ozki robovi. Čebele, ki grade satovje, jih izvlečejo s ščetmi zadnjih nog, jih nabodejo na resaste dlačice in oddajo čeljustim, s katerimi jih zgnetejo in nato porabijo kot stavbno gradivo.

Žleza strupnica izloča strup, ki se zbira v posebnem mehurčku, od tod pa odteče po želu v ranico, ki jo napravi čebela v koži žrtve, kadar piči. Strupni mehurček je že ob rojstvu čebele dobro razvit, toda popol-

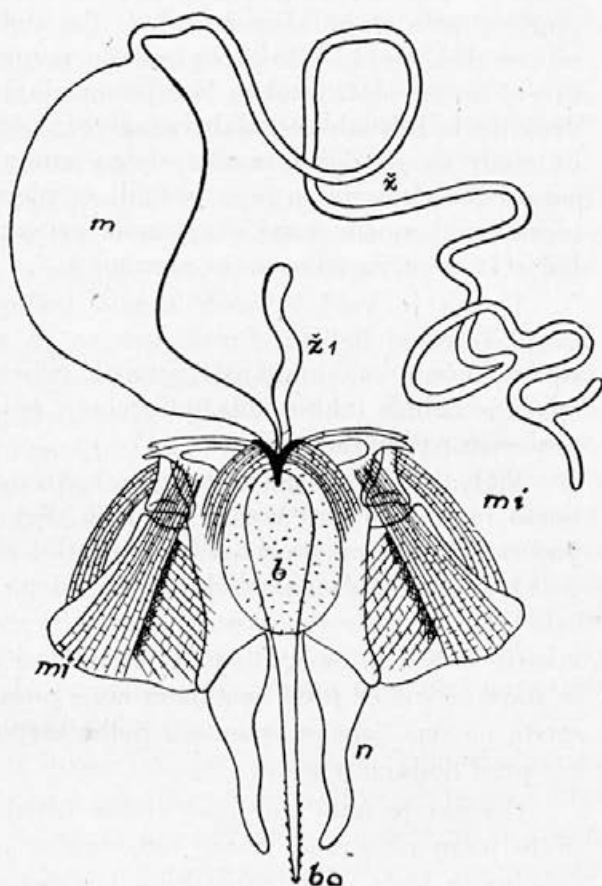
Trebušček čebele z dogotovljenimi voščenimi luskinicami

noma prazen. To se pravi, da žleza strupnica tedaj še ne deluje in da je prav tako kakor krmilne ali voskovne žleze v stanju razvoja. Mladica takoj po poleženju še ne more uporabljati žela, ker je toliko mehko, da bi se skrivilo, če bi hotela z njim pičiti. Če prisiliš mlajšo čebelo, da izloči strup, ne da bi bilo pri tem prizadeto želo ali organi, ki so v zvezi z želom, lahko izločeno množino kmalu nadoknadi, toda njen strup je potem znatno šibkejši. Če pa prisiliš k temu starejšo čebelo, ne more več proizvesti novega strupa, ali vsaj ne v taki množini, da bi bil še učinkovit. Množina strupa se v strupnem mehurčku počasi dviguje in doseže z 18. ali 19. dnevom vrhunec. Do tega dne obdrži strupni mehurček svojo prvotno velikost; po širini meri 13 stotink milimetra. V naslednjih dveh dnevih pa nenadoma uplahne, se kasneje zmerno krči in končno ustali. Pri pašni čebeli znaša premer samo še 5 do 6 stotink milimetra. Iz vsega tega lahko sklepamo, da je tudi delovanje strupne

žleze podvrženo nekemu nihanju, katerega krivulja se lahko vzpenja, ko doseže kulminacijo, pa pade skoraj navpično do povprečne višine, na kateri se potem obdrži v vsem nadaljnjem življenju. O kaki zakrnitvi strupne žleze ne najdemo v literaturi nobenih podatkov. Pri čebeli, ki ni imela po poleženju priložnosti, da bi uživala cvetni prah, začne strupeni mehurček zgodaj usihati in ostane ves čas prazen. Obnožina torej ni potrebna samo za izločanje krmilnega soka, temveč prav tako za proizvodnjo strupa.

Čebelji strup je prozoren kakor voda, kislasto grenkega okusa in nekega posebnega, zelo aromatičnega vonja, ki nas spominja na vonj mravljinčje kisline. Njegova specifična teža je 1,1313. V suhem zraku hitro skrepeni. Če posušeno snov zmelješ, se spremeni v bel prašek, ki sili h kihanju. V posušenem stanju tehtja komaj tretjino tekoče količine.

Spolne žleze spadajo samo posredno v krog naših razmotrivanj. Delne spremembe se pojavljajo zgolj na jajčnikih. Pri matici zapolnjujeta jajčnika pretežni del zadka, toda ta obseg zavzmeta šele po sprašitvi. Prvotno sta tudi pri njej manjša. Pri čebelah so spolne žleze že od vsega početka zakrnele. Medtem ko je pri maticah v vsakem jajčniku po 160—180 jajčnih cevč, jih je pri čebelah 6, kvečjemu 20. Čebelji jajčniki v normalnih razmerah ne proizvajajo jajčec; aktivni postanejo le tedaj, če pride v telesu do nepravilne porazdelitve beljakovin.

Zelo s strupenim mehurčkom (m) in žlezo strupnico (ž)

(Konec prihodnjič)

JESENSKO DODAJANJE ČEBEL

VIRMASAN

Z uvedbo AŽ-panja v naše čebelarstvo smo nehote odpravili tudi žveplanje čebel, grdo razvado slovenskih čebelarjev. Prej si videl posebno pri večjih čebelarjih, ko so jeseni podrli znatno število panjev, cele kupe mrtvih čebel. Pri dobrem čebelarju, ki je imel močne družine, bi bilo to še nekako razumljivo, ker v močne družine ni več mogel tlačiti čebel. Manjši čebelarji, ki so imeli navadno šibke družine, bi bili lahko dodali vse odvečne čebele drugim družinam, toda oklepali so se dokaj razširjenega mnenja, da močan panj preveč porabi čez zimo, in so rajši puščali za pleme slabše družine. Res je, da mora imeti močan panj svoji moči primerno več živeža, zato pa tudi bolje in z večjo gotovostjo prezimi.

Danes je vsaj v naših krajih težko dobiti čebelarja, ki bi še žveplal jeseni čebele. Prvič, ker se je z uvedbo AŽ-panja kranjič skoro popolnoma umaknil iz naših čebelnjakov, in drugič, ker vse odvečne čebele lahko oddajo čebelarji nekaterim svojim tovarišem za ojačanje njihovih družin.

Vsiljuje se vprašanje, kdaj in kako naj dodajamo suhe čebele, da bomo imeli čim več koristi od njih. Pri nas je prišlo v navado, da podirajo čebelarji panje šele v začetku oktobra, ko so vse čebele že poležene. Kaj pomaga čebelarju, če natrpa jeseni svoje panje s starimi čebelami, ki tako in tako ne dočakajo pomladi. Korist bi imel le od mladih čebel, ki še sploh niso izletele na pašo. Ako je ugodna jesen, se stare čebele še pred nastopom zime porazgube iz panjev, če se to ne zgodi, pa ima čebelar spomladi polno mrtvic in družine v istem stanju kot pred dodajanjem.

Pri nas je imel star mož veliko čebelarstvo. Čebelaril je na roje in je temu primerno jeseni tudi veliko panjev podrł. Bil je skušen čebelar in je že med letom določil, kateri panji bodo ostali za pleme. Tem je kmalu po končani ajdovi paši, ko so se čebele umirile, pobral prazno in medeno satje ter ga nadomestil z zalego iz panjev, določenih za podiranje. S tem je svoje družine na najlažji način okrepil, tako da je imel vsako pomlad res močne plemenjake. Stare čebele mu niso delale skrbi, ker je vedel, da jih bo lahko oddal. Ko so hodili čebelarji k njemu po suhe čebele, so se čudili, ko so videli, da v podrlih panjih skoro ni bilo zalege, še bolj pa so se čudili spomladi, ko so imeli v svojih panjih na kupe mrtvic. Počasi in previdno so le izvlekli iz moža

njegovo skrivnost. Uvideli so, da nimajo od njegovih čebel nobene koristi, temveč samo škodo. Zato so ga pustili na cedilu in se rajši obračajo sedaj zastran suhih čebel do drugih čebelarjev, pri katerih dobe res blago, kakršnega si žele, kakršno jim je potrebno in od katerega imajo tudi kaj koristi.

Drugo vprašanje je, kako je treba te čebele dodati, da bo čim manj vznemirjenja in pokola v panju. Nekateri čebelarji jih preprosto vsujejo v prazno medišče ali za okence plodišča. Dodane čebele vde-rejo v družino in, ker ta ni pripravljena na tak množičen obisk, se začne klanje. Močna družina večino dodanih čebel pomori in pogosto se zgodi, da v tem bojnem metežu pade tudi matica.

Drugi, nekoliko boljši način je, da čebele stresemo v prazen panj na prazno satje in to satje potem vložimo s čebelami vred v medišče panja, ki ga nameravamo ojačati. Pri tem se čebele počasi sprijaznijo med seboj in združijo.

Sam sem preizkušal oba načina in tudi oba opustil. Sedaj delam po tretjem načinu, ki se mi je najbolj obnesel. Kakor že človek raje dá nekemu, ki pride ponižno prosit, kakor oholežu, tako tudi čebele rajši sprejmejo tujke, ki prosijo za sprejem. Te čebele skoraj nikdar niso suhe v pravem pomenu besede, ampak ima vsaka izmed njih doto s seboj. Panjem, ki jih hočem okrepiti, povečam brade in v mraku nasujem na te povečane brade z zajemalko čebele. Nato jih pustim, da se ponoči same sprosijo v panj. Na bradi ostane le kaka pohabljen in stara čebela, vse druge si izprosijo novo stanovanje. Panjev se potem vsaj teden dni sploh ne dotaknem. Ko jih po tem času pre-gledam, so popolnoma v redu, le močnejši so, razen tega pa imajo tudi mnogo več mladih, neizrabljenih čebel.

Končno naj odgovorim še na zadnje vprašanje: kdaj dodajamo suhe čebele? Odvisno je to od kranjičarjev, ki podirajo panje. Kadar boš čebele pri njih dobil, tedaj jih boš pač dodal. Vedeti pa je treba, da se dodajanje tem bolje obnese, čim prej ga opravimo. Ako namera-vamo družine še dokrmiti za zimo, jih dodamo pred krmljenjem. Če-bele imajo potem dovolj prilike, da se pravilno razmeste na satih in si še pravočasno uredijo zimsko gnezdo. Ker morajo biti čebele dopitane najkasneje do 15. oktobra in ker traja pitanje pri večjem številu panjev 10—14 dni, jih je treba dodati že konec septembra.

Nimam namena, da bi s temi vrsticami učil stare čebelarje, ki sami več vedo in znajo kot jaz, ako pa z njimi kakemu začetniku pomagam iz zadrege, bo moj namen dosežen.

PREPROST NAČIN VZREJE MATIC

S. R.

Ko so tvoje čebelje družine s tvojo pomočjo srečno prestale vse nevarnosti zime in pomladi, je prišel čas, ki je silno važen pri naprednem čebelarstvu, čas vzreje dobrih matic. To delo je lahko sila preprosto, vendar je na žalost zelo malo čebelarjev, ki bi preudarno vzrejali matice.

Če smo se za to odločili, moramo seveda izbrati najboljšo družino; medišča ji ne smemo odpreti, 10—14 dni jo moramo dražilno pitati, najbolje z razredčenim medom, dokler je ne spravimo na višek. Ko smo to dosegli, prestavimo matico s kakimi tremi sati polegajoče se zalege v ločeno medišče, kjer odpremo žrelo. Tako gre življenje družine v medišču normalno naprej.

Sedaj poiščemo sat, na katerem so se pravkar polegale ličinke, ter ga z ostrim nožem prerežemo po dolgem na dva dela v obliki loka, bodisi navzgor ali navzdol. Dobro je seveda, če je sat mlad. Pri žici moramo paziti, da sata ne pokvarimo. Če je ne moremo prerezati, je rez lahko tudi raven. En del tega sata izrežemo iz satnika ter ga prilepimo v nov satnik. Oba tako prirezana sata vstavimo v sredino gnezda. Vse to moramo napraviti čim hitreje. Družino nato zopet toplo odenemo ter še teden dni pitamo. Glede na veliko korist, ki jo bomo imeli od tega postopka, nam ne sme biti prav nič žal, če smo en sat tako uničili.

Čebele se takoj, ko se začutijo osirotele, lotijo mladih ličink ob robovih ter potegnejo matičnike. Po 12 dneh matice dozoriyo,* zato moramo že 10. dan matičnike izrezati, jih dati v valilne matičnice in jih na vzrejnem satniku vrniti v gnezdo. Lahko pa tudi posamezne matičnike porabimo, in sicer tako, da pri tistih družinah, ki jim hočemo izmenjati matice, prestavimo v ločeno medišče kakor prej pri matiçarju kake tri sate polegajoče se zalege ter odpremo žrelo. Stare čebele bodo šle vse nazaj v plodišče, v medišču bodo ostale same mladice. Te bodo prav rade sprejele zrele matičnike, ki jih jim bomo vcepili, pa tudi mlade nesprašene matice, če jih jim dodamo v matičnicah, zaprtih s tankimi voščenimi ploščicami ali s sladkornim testom. Ko se matice spraše, odstranimo stare ter združimo družini v plodišču

* Vsaj iz nekaterih matičnikov, to se pravi, iz tistih, ki so jih čebele potegnile nad en dan starimi ličinkami, se lahko poležejo matice že čez 12 dni. Razvojna doba matic je seveda daljša. Če jo računamo od poleženja jajčeca, traja 16 dni.

in medišču. To storimo tako, da 6 ur po odstranitvi stare matice zložimo vse sate iz medišča na kozico, odkrijemo matično rešetko in položimo nanjo, če hočemo biti zelo previdni, polo časopisnega papirja. Nato vse sate vrnemo v medišče. Tako se obe družini združita počasneje. Sicer pa imata obe že tako isti duh, ki je skozi obe okenci prihajal iz plodišča v medišče in obratno. Ko je združitev popolna, uredimo s predstavljanjem plodišče in medišče.

Matičarju pustimo v vališču zadnji matičnik, da si vzredi novo matico. Lahko pa obdržimo tudi staro matico, če je dobra. Plodišče in medišče zopet združimo ali pa naredimo z njo umeten roj.

Če bi se katera matica na prahi izgubila, obdržimo staro, ali pa dodamo novo nesprašeno, kar ne bo pretežko, ker so čebele še mlade in vsako matico rade sprejmejo.

Ta postopek zahteva zelo malo časa, kar je za marsikaterega čebelarja važno, če pa hočemo priti do še boljših matic, pošljemo tako vzrejene na plemenišče, da se sparijo z izbranimi troti.

To pa zahteva že več časa in več pazljivosti.

ZAZIMOVANJE

SAVINJSKA

Mnogo se je že pisalo o zazimovanju čebel, tako da se je lahko vsak naš čebelar poučil, kako je treba ravnati pri tem važnem čebelarskem opravilu. Kljub temu pa niso spomladi izključena presenečenja, kajti zime niso vse enake; nekatere so bolj muhaste od drugih. Seveda so med čebelarji tudi taki, ki mislijo, da je panj pripravljen za zimo, če polože na matično rešetko kos raztrgane vreče in z njo nekoliko zakrijejo še zamreženo okence. Ti čebelarji, če jih smemo tako imenovati, navadno trdijo, da porabijo toplo zapažene čebele preveč zimske zaloge. Pametnim besedam ne verujejo, našega strokovnega lista nimajo, zimske izgube jih ne izučijo. Čez poletje pa jim čebele životarijo in le ob prav dobrih letinah se potrkajo na prsi, češ — mi znamo.

Toda nimam namena govoriti o napakah pri zazimovanju, temveč nameravam opisati, kako že nekaj let s prav dobrim uspehom zazimujem svoje čebelice.

Jesen leta 1945 sem imela v nekem panju nekoliko šibko družino. Matica je bila mlada in dobrega porekla. Ker mi je bilo do tega, da jo ohranim do spomladi, sem sklenila, da bom družino zazimila samostojno

na 7 satih. Ako mi v medišču rezervne družinice dobro prezimijo na 5 satih, zakaj bi mi ne v plodišču na 7 satih? Vsekakor pa je treba pri zazinovanju v plodiščih nekoliko več pazljivosti. Osmi sat sem zamenjala z ločilno desko, izpraznjeni prostor pa zamašila z lesno volno. Pod palice sem potisnila lego na debelo zganjenega časopisnega papirja. Vse ostalo sem napravila tako kot pri drugih panjih. Sedaj pa — kar bo, pa bo!

Spomladanski pregled se mi je zakasnil do 25. marca, ker me ni bilo doma. Ko sem prišla domov, me je prva pot vodila k čebelnjaku. Prepričana sem bila, da panj, ki sem ga zazimila na 7 satih, ne more biti več pri življenju. Toda proti mojemu pričakovanju so čebele iz njega dobro izletavale. Stopila sem v čebelnjak in odprla panj. Moje presenečenje se je stopnjevalo. Poraba medu je bila malenkostna, vseh 7 satov je bilo dobro zasedenih, zalege ni bilo nič manj kot v drugih močnejših panjih, zaloge še za dobrih 14 dni.

Naslednji dan sem pregledala še ostale panje. Povsod so čebele pojedle več medu kot v tem panju, največ pa v panju, ki je bil jeseni najtežji in najmočnejši. Še dva dni moje odsotnosti — in bilo bi po njem.

Tisto leto je češnja kmalu zacvetela. Čebelice so delale s polno paro, v tem panju pa so bile najmarljivejše. Družino sem prestavila med prvimi. Vse to me je spodbujalo k nadaljnjim preizkušnjam.

Jeseni sem zazimila na ta način 5 družine, drugo jesen že 5 družin. Vsako jesen sem stehala satje s čebelami, spomladi pa vselej ugotovila, da porabijo zožene družine manj medu kakor družine, zazimljene na 9 satih.

Konec septembra lanskega leta so bile družine v vsej Savinjski dolini izredno šibke. Ni ga bilo čebelarja, ki bi jih pohvalil. Tudi v mojem čebelnjaku ni bilo nič drugače. Morala bi združevati, toda škoda se mi je zdelo mladih matic. Zato je bilo zoževanje plodišč nujno potrebno. Zazimila sem samo dva panja, ki sta dobro podsedale, na 9 satih, a sta me spomladi še ta dva razočarala. Pozna zima, ki je pritisnila v drugi polovici februarja, je našla čebele nepripravljene. Ker so bile razprostrte po vseh devetih satih, se niso mogle pravočasno stisniti v gručo. Ob spomladanskem pregledu sem našla v njih kupe mrtvic. Treba jima je bilo plodišče zožiti, enemu na 7, drugemu celo na 6 satov. Vsi ostali panji so bili popolnoma v redu.

Družin ne prezimujem vseh po istem kopitu. O številu satov, ki ostanejo čez zimo v panju, odloča moč družine. Vsekakor morajo biti

ti sati, preden se stisnejo čebele v zimsko gručo, dobro zasedeni. Na 8 satov zazimljena družina dobi ločilno desko, ki je na zunanji strani obita s časopisnim papirjem, tako da zamaši papir ves prostor med desko in steno panja. Tudi prostor pod palicami zatlačim na zoženi strani s papirjem. Na 6 ali 7 satov zožene družine dobijo za ločilno desko opaž iz lesne volne. Namesto lesne volne je uporabna tudi otava, tega blaga pa nima vsak čebelar v zalogi.

Da dopolnim svojo razlago, ki je namenjena predvsem začetnikom, naj še opišem, kako spomladi plodišča razširjam. Najprej poskrbim, da ima vsaka družina ploskoma zaleženih 3—5 satov. Zato obrnem srednji zaleženi sat tako, da je zalega zadaj, med pa na sprednjem koncu panja. Znano je, da čebele ne trpe medu med zalego. Po navadi ga že v dveh, treh dneh prenesejo drugam, izpraznjene celice pa matica sproti zaleže. Čez nekaj dni obrnem drugega, ko je tudi ta čez in čez zaležen, še nadaljnjega. Nato razmaknem plodišče za eno ulico. Prazen sat namestim v sredino med zalego. Dobro je, ako je v njem nekoliko medu, nujno potrebno pa to ni. Na isti način dodam še drugi prazni sat. Tako je v vsakem panju kmalu spet devet satov. Ker so sati povčini zaleženi, doseže družina kaj hitro tako stopnjo razvoja in moči, da je zrela za prestavljanje.

Tako kakor jaz sta lansko leto zazimila svoje čebele še dva čebelarja in ena čebelarka. Vsi so bili z uspehom zadovoljni. Ravno ta dva čebelarja sta imela v zimi leta 1953/54 pri svojih čebelah občutne izgube, ki bi se jih po mojem načinu zazimljenja popolnoma obvarovala.

Ker sem že pri zazimovanju, naj spregovorim nekaj besed še o za- paženju. Nekateri čebelarji so za težko odejo, drugi zopet za lahko, češ da pozimi čebele ne potrebujejo preveč toplote, pač pa spomladi, ko je že zalega v panjih. Ne oporekam temu. V milih zimah je dober vsak opaž, a kdo mi je porok, da bo zima res mila. Nihče! Zato odenem družine raje preveč kot premalo. Prvo mi ne bo napravilo nobene škode, drugo pa gotovo. V nepozabnem spominu mi je še zima 1928/29. Jeseni sem panje zapažila z otavo. Pri zadnjem pa mi je otave nekoliko zmanjkalo. Zato medišče ni bilo tako zatlačeno z njo kot pri drugih. Nekaj me je zmotilo, da nisem primanjkljaja takoj nadomestila. Pozneje sem na to popolnoma pozabila. Spomladi sem našla v tem panju komaj za pest čebel in med njimi shujšano matico. Kakor vedno so bile tudi tisto leto pokrite vse rešetke v panjih z debelo plastjo papirja in še z otavo. Danes uporabljam v ta namen blazine, natrpene z lesno volno in žagovino. So pa blazine tako debele, da zapolnijo skoraj vse medišče.

PREZIMOVANJE ČEBEL V MEDIŠČIH

KAREL ČERMELJ

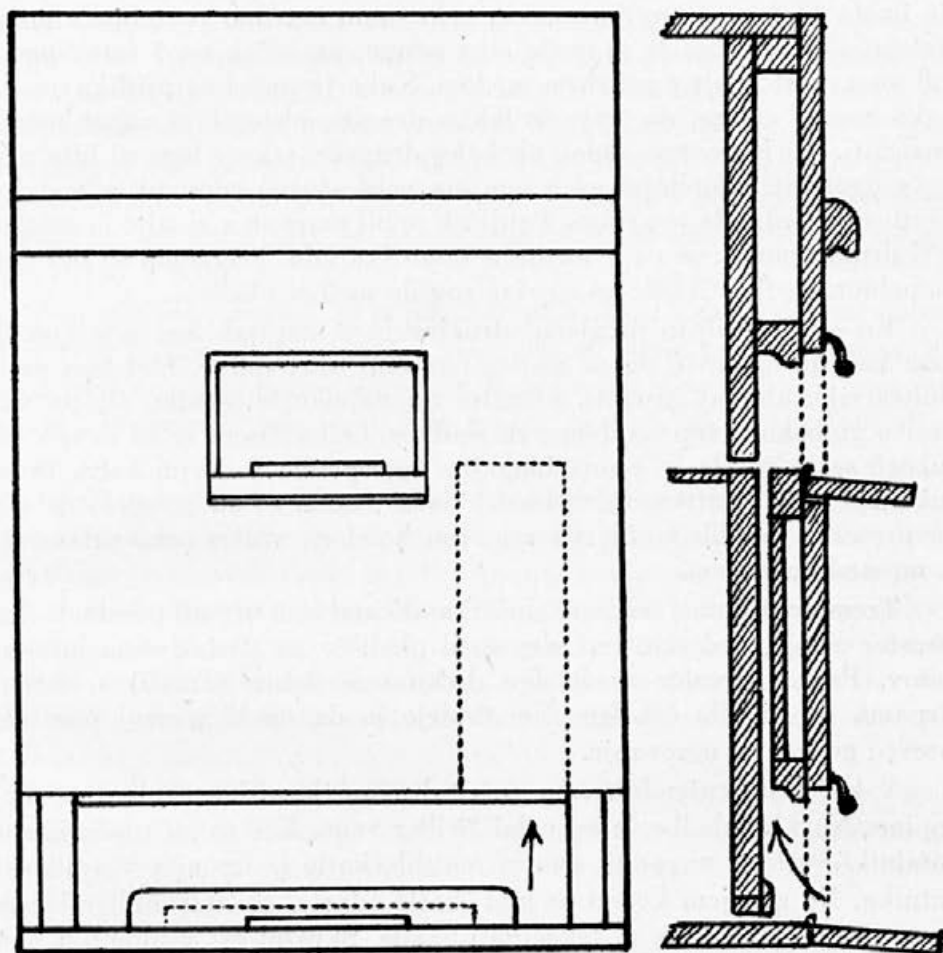
O prezimovanju čebel v mediščih sta izšla v lanskem letniku Slovenskega čebelarja dva članka. V njih sta tovariša F. Robida in S. Raič, ki sta ju napisala, povedala skoraj vse, kar je treba vedeti o tem načinu prezimovanja. Kljub temu sem se odločil, da k njunim izvajanjem dodam iz svojih izkušenj nekaj besed.

Po naših vaseh je precej čebelarjev in navadno niti niso daleč vsak-sebi. Vendar ne delajo sporazumno drug z drugim. Zaradi tega, še večkrat pa zaradi nepravilnega ravnanja s čebelami pride skoraj vsake jeseni do ropanja. Meni so sosedove čebele kar več let zapored izropale pred zimo 4 do 8 panjev. Čudno pa se mi je zdelo, zakaj moje čebele njegovim nikdar niso mogle do živega. Ugibal sem, kako sosed napravi, da se jih ubrani, a dolgo nisem mogel spregledati njegove zvijače. Končno sem le izvohal, da prezimuje čebele v mediščih, medtem ko sem jaz vedno pustil družine čez zimo v plodiščih. Naenkrat mi je bilo vse jasno. Prihodnjo jesen sem jih tudi jaz prestavil v medišče in od tedaj naprej nisem nikdar več imel izropanih panjev.

Prezimovanje v mediščih ni tako komplicirano, kot si marsikdo predstavlja. Jaz prestavim družine že zgodaj jeseni v medišča, ostalo satje pa pustim v plodiščih, da ga čebele izpraznijo, ako je v njem še kaka kaplja medu. Če je satje v plodiščih suho, potem se mi ni treba bati kakega roparskega napada. Prav gotovo pa rabijo čebele pri takem prezimovanju več zraka kakor sicer. Takoj sem uvidel, da je potrebno še tretje žrelo, kajti zgornje žrelo ne sme biti odprto, spodnje pa je pre-daleč od prezimujoče družine. To tretje žrelo mora biti popolnoma samostojno. Z zgornjim, ki ga uporabljam samo tedaj, kadar vsadim kak roj v medišče, ne sme imeti nobene zveze. Napravil sem ga v obliki 6 do 8 cm široke begalnice, ki vodi na desni strani panja iz medišča do stropa verande. (Glej sliko!) Skozi to žrelo prihaja dovolj zraka v medišče, tod skozi pa iznašajo čebele tudi mrtvice, ki padajo na zaprto rešetko. Matična rešetka je seveda nekoliko odmaknjena od sprednje stene, da lahko nadzirajo čebele satje v plodišču. Tako imajo dva izhoda, ki ostaneta vso zimo odprta, le glavno žrelo po potrebi pripiram. Prednost tretjega žrela je tudi v tem, da ga sneg nikdar ne zamaši, in da burja, ki je pri nas na Primorskem včasih precej huda, ne more vznemirjati družin. Čeprav lahko tretje žrelo zaprem s posebno zagozdo, navadno tega ne storim niti tedaj, ko se prične paša. Zdi se mi, da ga čebele prav

spretno izkoriščajo. Skozi njega odletavajo na bero, vračajo pa se skozi glavno žrelo, ne da bi se zadevale druga ob drugo.

S prezimovanjem v mediščih sem prav zadovoljen. Ne vem pa, kako bi se obneslo v panjih novega tipa, ki imajo zračnike pod stropom. Za-

Preurejeni panj z begalnico na desni strani. Zaradi balkona pred žrelom medišča je letev za prenašanje panja pritrjena više

radi teh zračnikov bi bilo medišče gotovo premrzlo. Mislim pa, da bi se dalo tudi glede tega kaj ukreniti. Kako bi bilo mogoče take panje urediti za zimo, naj poročajo drugi čebelarji, ki imajo z njimi več izkušenj kakor jaz.

KAKO SEM LANI PREZIMIL ČEBELE

MARTIN GORSE

Ne vem, če je bila še kje lanska čebelarska letina tako slaba kakor v postojnskem okraju od Prestranka do Pivke. Od 15 mojih družin jih je imelo 13 komaj tretjino, nekaj celo samo četrtno potrebne zimske zaloge. Ena družina je imela štiri petine, prašilček na 5 satov pa je bil naravnost nabit s pokritim medom. Kako je prišel ta pritlikavec do tako bogate zaloge, da je je še lahko drugim odstopil, si nisem mogel razložiti. Ali je pošteno delal, ali kako drugače, takrat tega ni bilo mogoče ugotoviti. Morebitni greh sem mu velikodušno odpustil in v duhu matico pohvalil, da je pridna. Panjiček je bil natrpan z živaljo in zalego. Pri drugih panjih je pa v medišču samo škatlalo. Večinoma so bili sati popolnoma suhi. Čebele so zgodaj znosile med v plodišče.

Ko sem temeljito pregledal družine in si zapisal, kar sem opazil, sem končno ugotovil, da so matice povečini prav dobre. Stal sem pred odločitvijo, ali naj družine združim na najmanjše število, ali pa naj sežem globoko v žep po denar za sladkor. Odločil sem se za drugo, ne meneč se za to, da je žepna blagajna zatrepetala v divjih krčih in so mi njeni stoki pretresali čebelarsko dušo. Škoda se mi je zdelo dobrih in pretežno mladih matic, pa sem jim hotel za vsako ceno prizanesti z mesarskim nožem.

Trem družinam s srednjedobrimi maticami sem utesnil prezimovalni prostor z ločilno desko. Eni sem zožil plodišče na štiri, dvema na šest satov. Prazen prostor za ločilno desko sem dobro zamašil s čistimi krpami, da bi bilo čebelam čim topleje in da ne bi pozimi porabile preveč goriva za ogrevanje.

V začetku septembra sem začel družine krmiti s sladkorno raztopino. Na 1 kg sladkorja sem dal 70 dkg vode. Ker so mi pločevinasti pitalniki večkrat nagajali, sem si omislil škatle iz lesonita v velikosti satnika. Na gornjem koncu so bile škatle odprte, ob notranjih robovih pa zalite z voskom, da ni tekočina uhajala. Skrajni sat v plodišču sem potegnili ven, ga pokončno prislonil k vrhnjemu okencu, na njegovo mesto pa potisnil leseni pitalnik s toplo sladko tekočino, ki so jo čebele hitro zavohale in takoj začele znašati v gnezdo. V poldrugem dnevu je bil pitalnik prazen. Čebele so celo naredile voščene mostove od sosednjega sata do pitalnika, da so si olajšale pot do njega.

Krmljenje seveda ni potekalo popolnoma gladko, zlasti spočetka ne, ko sem raztopino pokladal v pločevinastih pitalnikih. Tako mi je n. pr.

pri nekem panju ušel kar cel kilogram raztopine po dnu skozi žrelo na naletno desko, z nje pa na tla. Po takih in enakih neprilikah je bila predvidena zaloga izčrpana v treh tednih. V panjih je ob večerih šumelo kakor ob najbogatejši paši. V začetku oktobra je bilo krmljenje končano. Nato sem nekaj panjev še enkrat površno pregledal. Izvlekel sem iz njih po en sat, da bi videl, kako so čebele dodano zalogo spravile. Srce mi je zaigralo od veselja, ko sem našel na satih cele ploskve lepo pokritega medu. Zadovoljen sem bil, ker sem s tem delom toliko zgodaj začel, da so si čebele še lahko v toplem vremenu uredile gnezdo. Če se prav spominjam, je bilo tedaj že v prvi polovici oktobra nekaj strupeno mrzlih dni. Vesel sem bil, da sem ubogal Juga, ki pravi v svojem Praktičnem čebelarju, da mora biti že do začetka oktobra vsa potrebna zaloga spravljena v panj.

Da sem prav ravnal, se je pokazalo spomladi. Čebele so prav dobro prezimile in porabile razmeroma malo hrane. Mrzla pomlad je dovoljevala maticam le skromno zaleganje. Šele proti koncu aprila in v maju, ko je zacvetela češnja in je bilo vreme ugodno, so začele zalegati s polno paro.

Pri nas velja pravilo, da so čebele za vse leto preskrbljene, če češnja stoodstotno izkoristijo. Letos je bila sicer dobra paša na češnji, toda pokritega češnjevega medu je bilo v panjih bore malo, to pa zaradi tega, ker so matice ravno v tistem času močno zalegale in so čebele za zalego porabile vso zimsko in zraven še češnjevo zalogo. Pri tem so postale družine razveseljivo močne, tako da sem z najlepšimi upi gledal v bodočnost, zavedajoč se, da so močne družine temelj, na katerem sloni ves čebelarski uspeh.

Matice, ki jih lani nisem žrtvoval, me niso prevarile. Zgodaj spomladi se je ločilna deska prvokrat premaknila za eno kvačico, drugikrat je šla pa ven s cunjastim opažom vred in čebele so skozi popolnoma odprto žrelo kaj kmalu živahno izletavale.

Edini nebogljenček je bil panj, ki je bil zazimljen na štirih satih. Pri njem je bila ločilna deska na šesti kvačici še sredi maja. Ta se je bolj počasi razvijal. Bil je pač lanski pozni roj (11. julija). Ker se mi je matica zdela lepa in čvrsta, ga nisem hotel pridružiti kakemu drugemu panju. Tako je postal samostojen, čeprav se je rodil v času, ko je mati narava skopo rezala kruh. Ker se tudi kasneje ni postavil na trdne noge, sem mu pomagal s satom pokrite zalege iz krepkega plemenjaka, ki se je začel pripravljati na rojenje.

NEKOLIKO POJASNIL

AVGUSTIN BUKOVEC

Trgovini s čebelami v večjem obsegu je po mojem mnenju za vselej odklenkalo. Dežele, v katere smo pošiljali največ tega blaga, so meje zaprle, češ da se ne bi zanesla kaka bolezen iz tujine. Pravi razlog za prepoved uvoza pa je bila skrb za domačo črno čebelo, ki so jo hoteli uveljaviti namesto kranjice. Še največ možnosti je za izvoz matic. Ta kupčija pa predstavlja tako neznatno postojanko v našem narodnem gospodarstvu, da bi trgovino z maticami mirne vesti lahko prepustili čebelarjem samim. Ti bi gotovo mnogo lažje premostili vse težave, ki se v sedanjih časih in obstoječih razmerah neizogibno pojavljajo, kakor pa če bi se trgovine lotilo kako državno podjetje, ki mora računati še z večjimi težavami, zlasti z birokratizmom in drugimi coklami. Državi bi itak ostala vsa tuja valuta. Za to pa gre v prvi vrsti. Kadar razpravljamo o tej trgovini, vidimo le njene sončne strani: denarce, ki so jih dobivali čebelarji za čebele. Ne smemo pa prezreti njene senčne strani. V tujino so leto za letom odhajali najboljši panji. Trгоvec je prišel k čebelarju in izbral iz skladanice v čebelnjaku najboljše, najmočnejše družine. Čebelarju so največkrat ostali sami slabiči, če ni že poprej odbral plemenjakov. Bili so tudi taki čebelarji, a bolj redki. S slabiči je čebelar naprej čebelaril in ni čudno, če so bili njegovi čebelarski uspehi potem od leta do leta slabši.

Tudi vedno manjši panji so se začeli pojavljati v naših čebelnjakih. Trгоvec s čebelami je kupil v prvi vrsti tiste panje, ki so imeli satje izdelano do konca ali vsaj preko dve tretjini panja. Da bi bilo takih čim več, so čebelarji narejali manjša »korita«, v katerih so tudi slabejši roji izdelali satje vsaj do polovice panja.

Toda nikar ne mislite, da so bili med trgovci sami poštenjaki. Bili so tudi taki vmes, katerih imena so se leto za letom pojavljala v tujih čebelarskih listih na »črni deski«. Celo marsikatera stara matica je bila odposlana v inozemstvo kot kvalitetna mladica. Na srečo nimajo matice zob, da bi po njih lahko presojali njihovo starost.

Kdo v Sloveniji je bil doslej tista večja ovira, zaradi katere ni bilo mogoče čebel izvažati, pa pisec ne pove. Radoveden sem, na koga je s to trditvijo cikal in s kakšnim namenom.

Ob koncu svojih izvajanj o trgovini s čebelami pravi inž. Rihar: »Zmotno je naziranje, da je treba našo čebelo najprej poplemeniti (sic!) in očistiti, nato pa šele izvažati. To gledanje, ki je prevzeto po Švicarjih in Nemcih, je zanje pravilno, ker imajo čebele mešane z

vsemi mogočimi pasmami, škodljivo pa je za nas, ker pri nas uvoza čebel ni bilo in smo ohranili večinoma povsod svojo sivko takšno, kot so jo izvažali naši čebelarški trgovci v prejšnjih desetletjih.«

Ta odstavek sem dvakrat prebral, tako me je osupnil. Le kje je našel pisec osnovo za svoje trditve? Kolikor mi je znano, ni ZČD glede izvoza matic zavzela takega stališča, kakor ga navaja inž. Rihar. Ko smo začeli uvajati umno vzrejo matic in ustanavljati plemenilne postaje, se je neprestano poudarjalo, da je pri izbiri plemenjakov (matičarjev in trotarjev) strogo gledati na to, da se izbrani rodovi odlikujejo predvsem glede večjega donosa medu in čistoče pasme. Smešno je misliti, da bi kdo vzrejal matice samo zaradi lepe sive barve, saj čebelarimo zaradi medu in ne zaradi barve čebel! Po drugi strani pa bi bil neodpustljiv greh, če ne bi pri vzreji matic skrbeli tudi za čistočo barve. Tako stališče je edino pravilno in je bilo vodilno, odkar vzrejamo matice.

In še nekaj besed o čistoči naše sivke. Izjava inž. R., da smo večinoma povsod ohranili čisto sivko, dokazuje, da ni nikdar kritično pregledal večjega števila čebelnjakov. Če bi bil to storil, bi drugače sodil o čistoči naše čebele. Pred okupacijo so bili vsi panji v Selški dolini komisijsko pregledani glede čistoče čebel. Kmalu nato je ista komisija, v kateri sem bil tudi jaz, pregledala vse panje v Dovjem, v Mojstrani in v širši okolici Dovjega. Vsega skupaj smo pregledali precej čez 1000 panjev. Našli smo zelo malo resnično čistih družin. Nismo se zadovoljili samo z opazovanjem čebel na bradi, marveč smo družinam pregledali čebele tudi na satih. V nekaterih čebelnjakih smo našli nad 50 % panjev s čebelami z rumenimi pasovi na zadku.

Prvi pregled in popis panjev smo napravili maja mesca. Pri drugem pregledu v jeseni po ajdovi paši smo v svoje največje presenečenje našli v panjih, ki smo jih pri prvem pregledu spoznali za čiste, vse polno križank in narobe. Dognali smo, da panji niso niti rojili niti prelegli. Saj smo matice pri prvem pregledu označevali, če še niso bile.

Tega pojava si nismo pa nismo mogli razlagati. Odprle pa so se nam oči. Do takrat smo domnevali, da gre v takih primerih za atavizem. Ta pa se ne more pojavljati na tak način, kakor sem opisal, torej periodično in to še pri istih maticah. Po krvi nečiste matice morajo vendar od vsega početka zalegati križanke, ne pa tako, kakor se je godilo v našem primeru. Ugibali in ugibali smo in nazadnje prišli do zaključka, da se menda tudi pri čebelah pojavlja tista čudna igra

narave, ki so jo naravoslovci dognali pri nekaterih metuljih. Pri teh so ugotovili, da je njihov jesenski zarod popolnoma različen od spomladanskega, tako da so domnevali, da gre za dvojne vrste metuljev.

Marsikak čebelar, ki je z vso skrbnostjo izločil iz reje vse nečiste rodove, je čez leto ali dve dognal, da so se v čebelnjaku zopet pojavile križanke, čeprav ni dokupil nobenih čebel. Domneval je, da so se matice sprašile s tujimi nečistimi troti. Še bolj pa so se čudili čebelarji, ki so vzredili čistokrvne matice, jih poslali na praho na plemenilno postajo, pa so zalegle križanke. Navsezadnje se spričo teh pojavov človek začne spraševati, ali naj vidi v čebeljih rodovih z rumenimi pasovi na zadkih nečiste kranjice, nastale s križanjem z laško čebelo, ali pa je to posebna zvrst sivk, ki obstoji že od pradavnine in ki ni plod križanja z laško čebelo. Kdo naj razvozla to skrivnost?

Že Janša omenja, ko popisuje čebelo, da ima na zadku rumene pasove. Katero čebelo je imel pri tem v mislih, kranjsko ali spodnjeavstrijsko? Zadnja ima namreč dosledno po dva rumena pasova na zadku. Zato domnevam, da je Janša, ki je učil in čebelaril na Dunaju, popisal ondotno čebelo. Če bi bil imel v mislih našo, bi bil tak bister opazovalec, kakor je bil — gotovo napisal, da je čisto siva, da pa so med njimi tudi rodovi s pisanim zadkom.

Inž. Rihar se moti, ko piše, da pri nas uvoza tujih čebel ni bilo. Svoj čas je bilo nesporno dognano, da so v Ljubljani, v Kranju in še po nekaterih podeželskih graščinah (Preddvor pri Kranju, Smlednik) gojili laško čebelo. Naravno je, da so se tam pojavile križanke še v večji množini kakor drugod.

Omeniti pa moram, da imamo ponekod v Sloveniji, posebno v krajih, ki niso v bližini prometnih žil, še dandanes ohranjene popolnoma čiste sivke.

Kakšno čebelo so naši trgovci izvažali? Inž. R. meni, da je bila čista sivka. Čebelarji se za barvo sploh niso zmenili. Izvažali so vse, čiste kranjice in križanke, kar so pač naši čebelarji — dobavitelji trgovcev — imeli naprodaj. Da je šlo tudi mnogo križank čez mejo, so dokaz razni popisi naše čebele v nemški književnosti, ki govore, da ima naša čebela rumene pasove na zadkih.

Ko piše o uvedbi AŽ-panja, pravi inž. R., da sta bila tvorca tega panja Frančišek Rojina in Anton Žnideršič. Resnici na ljubo pa moram povedati, da Rojina pri nastanku AŽ-panja ni prav nič sodeloval. On je ves čas propagiral Gerstungov in Droryjev panj. AŽ-panj si je omislil Žnideršič sam, za njegovo razširjanje pa so poskrbeli drugi vodilni čebelarji, zlasti Martin Humek.

O postanku AŽ-panja sem napisal poseben članek za Slovenskega čebelarja, ki bo najbrž še letos objavljen.

Nadalje trdi inž. Rihar, da je bil AŽ-panj »uveden šablonsko ne glede na dotedanje načine čebelarjenja, različne paše in prometne prilike« ter da je poenotenost oblike panja imela za posledico, da so začeli mali kmečki čebelarji kranjiče opuščati. Udaril je tudi po prestavljanju, ki ga je bil rajnki Žnideršič hkrati s svojim panjem uvedel v našo čebelarsko prakso.

Ko sem bral te trditve, sem takoj vedel, iz katerega vira prihajajo v zadnjem času vesti, da AŽ-panj ni sodoben. To mi je zatrjeval celo nekdo izmed naših uglednih političnih voditeljev, ki pa niti ni čebelar. Med čebelarji kroži tudi neverjetna vest, da so že na poti amerikanci, pa ne tisti z zlatimi zobmi in z debelim šopom dolarjev v žepu, marveč še vse kaj zanimivejšega, pravi amerikanci-panji, ki jih mojster Grom izdeluje z vso naglico in jih mora za prvo silo dobaviti kar 500. Tako se govori. Menda bo pa vest za eno ničlo pretirana.

Treba je, da se o teh trditvah in očitkih nekoliko pomenimo.

Da se pri uvajanju AŽ-panja nismo ozirali na dotedanje čebelarjenje, trdi inž. Rihar. V mislih je imel kakopa čebelarjenje v kranjičih. V teh panjih pa se nikoli ni čebelarilo na več načinov. Ne samo inž. R., marveč tudi nekateri drugi čebelarji so mnenja, da se je v starih časih, ko se je čebelarilo »na med«, s čebelami drugače ravnalo kakor pozneje, ko se je začelo čebelariti »na roje«. To naziranje ni pravilno. Zato naj mi bo dovoljeno, da se pri tej zadevi nekoliko dlje pomudim.

Naši kranjičarji čebelarijo že mnogo stoletij na nespremenjen način: na roje. Ta način je še dandanes v veljavi in bo ostal, dokler bomo imeli kaj teh panjev. Ob naših svojstvenih in odločilnih pašah — spomladanskem resju in ajdi — ter z našo čebelo si drugačnega načina čebelarjenja v kranjičih niti misliti ne moremo.

Pri izrazitem čebelarjenju na med je zabranjevanje rojev vodilno načelo. Tega pa v kranjičih ni mogoče doseči, ne samo zavoljo rojivosti naše čebele in posebnih pašnih razmer, marveč tudi zaradi nizke oblike panja. V njem sedi čebelja družina spomladi bolj na toplem kakor v visokih panjih in se zategadelj nagleje razvija ter zato tudi prej roji. To pa je stari kranjičar ravno hotel in je rojenje celo pospeševal na razne načine, da bi imel jeseni v ajdovi paši kolikor mogoče veliko število družin ter tako pridelal mnogo medu in voska. Takoj po ajdovi paši je odvečne panje podrl ali pa njihovo vsebino prodal medicarjem.

Ko se je razvila trgovina s čebelami in so postajale paše vedno slabše, je kmečki čebelar spredel, da ima od čebel več dobička, če

jeseni panjev ne podira, marveč obdrži vse za prezimovanje sposobne in jih spomladi proda trgovcu s čebelami. Kadar pa je bila ajdova paša dobra in panji težki, je vse »debeluharje« podrl, drugim pa spodrezal toliko medenega satja, da so s preostalim labko prebili zimo. To je potem spomladi prodal.

Rekel bi kdo: kadar je cilj čebelarjenja v kranjičih izključno pridobivanje medu, tedaj pravimo, da čebelarimo na med, če pa čebelari kdo zaradi kupčije s čebelami, pa govorimo o čebelarjenju na roje. Ne drži, prijatelj! *V obeh primerih dosežemo v kranjičih cilj le s čebelarjenjem na roje, torej na en sam način.*

In očitek, da je bil AŽ-panj uveden šablonsko. Če trditev prav razumem, bi bili morali hkrati z AŽ-panjem uvesti še več drugih panjev s premičnimi sati: enega, ki bi temeljil na »dotedanjih načinih čebelarjenja, enega za slabe paše, enega za srednje, enega za posebne prometne prilike itd.«. Oh, ko pa tedanji vodilni čebelarji z Žnideršičem vred niso bili toliko brihtni, da bi bili na vse to mislili!

Zamisel inž. Riharja je popolnoma nova. Kjerkoli v Evropi so uvažali panje s premičnim satjem, se niso prav nič ozirali ne na stare domače načine čebelarjenja ne na prometne prilike. Skoraj v vseh deželah Srednje Evrope je bilo v rabi toliko najrazličnejših sestavov panjev, da bi bil naravnost čudež, če bi bil kateri izmed njih izpodrinil vse druge. Pri nas smo imeli ob uvedbi AŽ-panja kakih 10 vrst panjev s premičnim satjem. Od teh pa ni niti eden ustrezal našim čebelarskim razmeram. Ko je Žnideršič objavil opis AŽ-panja, je bil kot čebelar že na tako dobrem glasu, da so čebelarji sprejemali vse, kar je priporočal, za dobro. Zato ni bilo med takratnimi vodilnimi čebelarji nikogar, ki bi bil dvomil o vrednosti novega panja in njegovi primernosti za vse kraje v Sloveniji. To velja prav tako za svojstven način čebelarjenja v tem panju (predstavljanje po Preussu). Ta panj se je pri nas tako naglo zasidral tudi zato, ker so bili čebelarji z gerstungovci in drugimi panji velike mere nezadovoljni.

Sedaj, ko čebelarimo v AŽ-panju že skoraj 50 let in se je v vsakem pogledu obnesel, pa mu hočejo vtisniti žig nesodobnosti. Tisti, ki jim ta panj kar naenkrat ni več všeč, naj vedo, da nismo več v časih, ko smo sprejemali nove vrste panjev kar na slepo vero in na priporočilo kakkega posameznika. Sodba in odločitev o morebitni spremembi panja ne sme biti prepuščena kaki posamezni osebi, marveč celotni čebelarski bratovščini.

AŽ-panj zadovoljuje vse naše čebelarje in prav nič ne potrebujemo še takih za »posebne prilike«. Najboljši dokaz za sodobnost tega panja

pa je, da se ga tudi čebelarji v drugih republikah naše domovine vedno bolj oprijemajo.

Resnici na ljubo pa moram ugotoviti, da inž. Rihar ni absolutno zoper AŽ-panj. Njemu je še dandanes *v določenem pogledu dragocen in nenadomestljiv*, a samo v določenem pogledu. Kdo je potem tisti, ki ga je označil kot nesodobnega?

Za čebelarjenje v kranjičih ni treba mnogo znanja, pravi inž. Rihar. Ta izjava dokazuje, da on v tem panju ni nikoli čebelaril. Škoda! Če bi bil, bi kaj takega ne trdil. Rečem vam, da je za resnično uspešno in vzorno čebelarjenje v kranjičih treba prav mnogo znanja. V nekaterih pogledih je s temi panji še več truda kakor z AŽ-panjem. Pisec teh vrstic, ki je doraščal še v dobi kranjičarjev, ima nanje najsvetlejše spomine. Na toliko znanja o življenju čebele, o pašah in spretnem ravnanju s čebelami navzlic nepremičnemu satju naletimo dandanes pri malokaterem čebelarju. — Ne rečem, da med kranjičarji ni bilo slabih čebelarjev, bilo jih je pa manj kakor sedaj, ker sta se neznanje in površnost pri teh panjih bolj maščevala kakor pri panjih s premičnim satjem.

AŽ-panju očitajo tudi, da je izpodrinil kranjiča ter s tem oslabil kmečko čebelarstvo. Tega ne moremo tajiti, pribiti pa moramo, da je dandanes na kmetih mnogo čebelarstev z AŽ-panji in da je v vsakem AŽ-panju dvakrat toliko in še več čebel kakor v poprečnem kranjiču. Za svojo osebo pa povem, da prav nič ne žalujem za tistimi kranjičarji in košarji, ki so vsako jesen čebele z žveplom dušili in puščali take »plemenjake«, da jih je kako zimo nič koliko tisočev pobrala lakota.

Nikomur nismo novega panja vsiljevali, pač pa smo ga toplo in vztrajno priporočali. Omislil si ga je, kdor si ga je hotel. Če mu ni bil všeč in je bil preverjen, da ima od kranjičev več dobička, nismo zaradi tega nikogar na ražnju pekli. Kjerkoli na kmetih sem predaval, povsod sem poudarjal, da ne smemo misliti, da je samo tisti čebelar napreden, ki čebelari v AŽ-panju in da je vsak kranjičar nazadnjak. O kakovosti čebelarja odločajo boljše čebele v čebelnjaku in večji pridelek ob enaki paši.

Tudi v »Slovenskem čebelarju« ne manjka dokazov, da nam je bil kranjič vedno pri srcu. Kranjičar lahko najde v starih mesečnih navodilih vse polno poučnih zrn. Da bi pa ta panj priporočali na račun dobrega panja s premičnim satjem, ne, tako hudo ga pa ne cenimo. Držal se bo še dolgo časa. Potrebujemo ga kot neusahljiv vir za žive čebele, za pridobivanje medu pa ne prihaja več v poštev, pa konec besedi.

(Pride še)

PO SLEDI ZA NAJBOLJŠIMI ČEBELJIMI PLEMENI

ADAM KEHRLE

Grčija

Po dvodnevni vožni z ladjo smo 6. junija okrog poldne zagledali rtič Sunion. V Atene smo prišli kasno popoldne in tu se je pričelo tri tedne trajajoče delo, ki je bilo utrudljivejše kakor pri prejšnjih raziskovanjih.

Razen da odpade v Grčiji na določeno število prebivalstva več čebeljih družin kakor v katerikoli drugi deželi na svetu (približno na deset prebivalcev ena družina), mi je bilo bore malo znanega o čebelarskih razmerah v tem skrajnem delu Južne Evrope. Po visokem številu čebeljih družin bi lahko sklepali, da je čebelarstvo tu zelo uspešno, nikakor pa ne, da so tudi pasišča izdatna. Prej bi lahko rekli, da je ta uspeh posledica izrednih lastnosti domače čebelje pasme. O pravilnosti svojih zaključkov sem se kmalu prepričal.

Naslednji dan po mojem prihodu sem v spremstvu dr. A. Typaldosa Xydiasa in C. Michaelidesa raziskal južno Atiko do rtiča Suniona. Dr. Xydias, ki me je že prejšnji dan čakal v Pireju, je bil več let strokovni svetovalec na kmetijskem ministrstvu in ga lahko smatramo za očeta modernega grškega čebelarstva. Kakor sem se mogel v nadaljnjih tednih prepričati, ga pozna in spoštuje vsak grški čebelar.

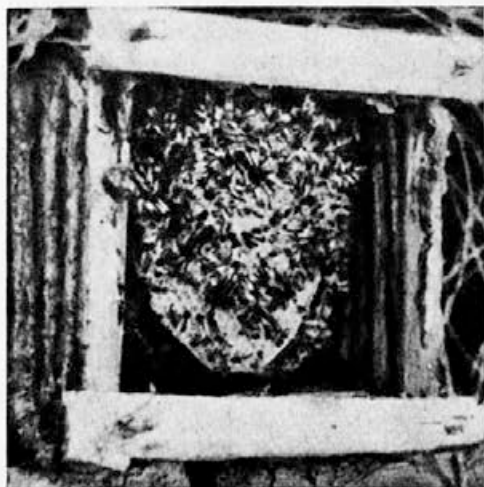
Pot nas je vodila dvakrat po Peloponezu, nato iz Patrasa v Missolonghi, Arto, Janino, Kontiso, nadalje proti Metzovu v osrčje Pidskega gorovja ter končno preko Kalambake, Grevene, Kozanije, Verije in Edesse v Solun, kakor tudi v pokrajine severovzhodno od tega mesta. Na Kreti sem se peljal sam, na otoku pa so mi uslužbenci kmetijskih ustanov nudili potrebno pomoč. Nameravali smo obiskati tudi nekatere otoke v Egejskem morju, kar se je zdelo meni in dr. Xydiasu zelo važno, saj bi najbrž tamkaj našli dragoceno vzrejno gradivo, toda na žalost ni bilo časa za ta obisk.

Stari Atenci so baje že od nekdaj cenili štiri stvari: svoj med, svoje fige, svoje mirtne jagode in Propileje. Med, na katerega so Atenci tako ponosni, berejo njihove čebele na gori Hymettos, ki leži neposredno na vzhodni strani mesta. Ta med, ki izvira od gorskega timijana (*thymus capitatus*), je zelo aromatičen, polnega okusa in svetle jantarjeve barve. To je zares čudovit med, ki pa najbrž na manj izrazit okus naših svetlih severnih medov navajenemu grlu ne bo ugajal. Divji timijan ni omejen zgolj na goro Hymettos; razširjen je po vsej južni Grčiji, na Peloponezu in na Kreti ter je tamkaj glavni izvor medu. V teh pokrajinah raste po pustih, skalnatih in nerodovitnih bregovih, kjer zaradi pomanjkanja vlage ne bi mogla uspevati nobena druga rastlina. Ko sem se ondod mudil, je ravno pričel cvesti in zrak okrog čebelnjakov, ki sem jih bil obiskal, je bil nasičen s prijetnim vonjem pravkar nabranega nektarja. Toda, kakor so mi povedali, medenje ni bilo izdatno, ker je primanjkovalo v zraku vlage.

Oranžni in limonovi nasadi se razprostirajo ob obalah južne Grčije, vendar niso razen blizu Arte nikjer tako obsežni kakor na Srednjem Vzhodu ali v Južni Afriki. Druga, za čebele važna sadna drevesa je najti predvsem v severnih pokrajinah; zlasti obširni so sadovnjaki med Verijo in Naouso. Dejstvo je, da pridela severna Grčija največ medu, in sicer na detelji, pravem kostanju,

žajblju, žepku in iz mane. Kreta ima najbujnejšo in najraznovrstnejšo medonosno floro; v njej so zastopane zlasti nekatere vrste rese (erica), ki jih v Vzhodnem Sredozemlju, kakor vse kaže, ni.

Grčija ima kakih 700.000 čebeljih družin. Naravnost iznenadila pa me je izredna naprednost čebelarjev, bodisi modernih (z Langstrothovimi panji), bodisi preprostih. V Severni Evropi je čebelarjenje večinoma postransko opravilo, nekak konjiček, ki ga jahaš bolj zaradi zabave kakor zaradi zaslužka. Čebelarji imajo manjše število panjev, često samo tri ali štiri. Ni pa tako v Grčiji. V Grški Makedoniji je verjetno več poklicnih čebelarjev kakor kjerkoli v Evropi. Izkoriščanje tujih pasišč je samo po sebi umljivo. Čebele prevažajo v velikem številu in z razveseljivo dobrim uspehom. Zatrjevali so mi, da niso

Na levi: Panj iz ferulnih stebelc, ki je na Srednjem vzhodu zelo razširjen. Po Armbrusterju naj bi bil ta panj prototip našega kranjiča. — Na desni: Kamniti vrči kot čebelja bivališča. Najti jih je predvsem v Jordaniji in Libanonu

povprečni pridelki 100 kilogramov na panj nič posebnega. Z neke razgledne točke kakih trideset milj severovzhodno od Soluna smo mogli videti čebelnjake, v katerih je bilo prav gotovo 2000 panjev. Vsepovsod je dobesečno mrgolelo čebel. Na zahodu onstran Edesse, v tako rekoč nedostopnih krajih ob albanski meji, smo našli obsežne čebelnjake skrite v raznih gorskih zasekah. Od daleč so semkaj privlekli nekaj dni pred našim prihodom na tisoče panjev. Tu in tam je bilo videti tudi čebelnjake s kmečkimi panji. Poklicni čebelarji, pa naj čebelarijo v modernih ali kmečkih panjih, imajo v prevažanje veliko zaupanje.

Kmečko čebelarstvo v Grčiji je poučno in z zgodovinskega stališča zelo zanimivo. Znano je, da je bil današnji panj iz protja (srbska vrškara) v rabi na Grškem že pred več kot 3000 leti in da so princip premičnega satja, ki je bil znova odkrit pred kakimi 100 leti, dejansko našli stari Grki pri opravljanju teh panjev. Panj je spleten iz vrbovega protja in oblikovno zelo podoben navadnemu cvetličnemu lončku. Globok je 23 inč (57,5 cm), zgoraj ima 15 inč (37,5 cm), spodaj pa 12 (30 cm) premera. Devet letvic, od katerih je vsaka

1 in pol inče (3,7 cm) široka, sestavlja pokrov ter drži sate v pravilnem razmaku. Sati so na te letvice prav tako pritrjeni kakor v panju, ki ga je izumil Dzierzon sredi prejšnjega stoletja. Z majhnim trudom lahko izvlečemo in priščemo vsak posamezen sat, dejansko prav nič teže kakor sate v modernih panjih na okvire. Se več! Oblika grškega panja je boljše kakor oblika kate-regakoli modernega prizmatičnega zaboja prilagojena naravnim nagonom čebel. V Grčiji so ti panji zunaj in znotraj obdani s tanko plastjo ilovice, medtem ko so na Kreti — iz nekega vzroka, za katerega nisem mogel zvedeti — zamazani z ilovico samo znotraj in kaki dve inči visoko okrog dna na zunanji strani. Na Kreti je tu in tam mogoče videti tudi glinaste panje iste oblike in velikosti. Spretno so izdelani in okrašeni s križem nad žrelom. Marsikje je najti panje, spletene iz trsja in dokaj podobne našim slamnatim košem. Toda grški koši so večinoma širši, višji in bolj prišiljeni. Neka manj običajna vrsta je zgoraj poloblo obokana. Ti panji so vsekakor prostornejši od njih angleških vrstnikov. Prav nikjer pa nisem videl panjev iz žgane in na soncu posušene gline ali sestavljenih iz ferulnih stebelc, čeprav je ferula thyriflora zelo razširjena v Grčiji.

Na Kreti, deloma na polotoku severno od Sude — Bay, sem našel sredi divjega timjana velike čebelnjake, v katerih so bili samo pleteni panji. Golo protje in pest trsja, ki je bilo položeno na vrhu, je predstavljalo vso zaščito in varstvo pred vnanjimi vplivi. V nekaterih izmed teh preprostih čebelnjakov je bilo več kot sto panjev.

Nekaj kilometrov jugovzhodno od starih Myken in Agamemnonovega groba — v Argolisu na Peloponezu — smo naleteli na edinstveno zidno ogrado z nič manj kot 98 vdolbinami, v katerih so stali pleteni in z ilovico zamazani koši, kakršni so, kot vse kaže, v tej pokrajini običajni. Že v starih časih so očitno zelo pazili na smer izletavanja čebel, kajti vse vdolbine so bile tako obrnjene, da je gledalo žrelo proti vzhodu ali jugovzhodu.

Za domačo čebelo skrajnega Jugovzhoda smo se do sedaj iz nerazumljivih razlogov prav malo zanimali. Res je, da s svojo zunanostjo ne more vzbujati pozornosti; pač nima enotne ali bleščee barve, čemur pripisujemo včasih pri pasmah le malo preveč važnosti. Toda kot splošni »tržni čebeli« ji verjetno nobena ni kos. V marsikaterem pogledu je podobna kavkaški, tako n. pr. po tem, da na debelo uporablja zadelavino in da kaj rada vse križem šari s satjem. Ti dve napaki pa sta pri grški čebeli manj izraziti in pri nekaterih njenih plemenih sploh ne prideta do veljave. Najlepše njene čednosti so krotkost, vnema pri zaleganju in nerojnost. Razen ponekod na Kreti nisem nikjer naletel na srdite čebelje družine. Grški čebelar komaj kdaj vzame v roko kadilno pripravo; kadar pregleduje panje, položi navadno vrh satnikov majhen kos žareče drevesne gobe in to mu popolnoma zadostuje. Čebele so prav tako krotke in mirne med pregledovanjem kakor na splošno kranjice. Naravnost presenetljiva pa je njih razvojna možnost. Nagibam k nazoru, da bi ne mogla po moči nobena pasma tekmovati z grško družino, še prav posebno pa ne z družino, ki bi imela grško matico, križano z italijanskim ali kranjskim trotom. Od italijanske in vzhodnih pasem se grška čebela razlikuje v tem, da v drugi polovici julija zaleganje silno omeji, preveč za naše razmere in namene. Plo-dišče je konec julija čisto natrpano z medom. Zalega je kljub temu strnjena

in v vsakem pogledu brezhibna. Po mojem mnenju je grška čebela manj rojiva kakor kaka druga pasma ali pleme, ki smo ga preizkušali v našem čebelnjaku. Moje dosedanje izkušnje in opazovanja kažejo, da ima lastnosti, s katerimi se ponasajo le najodličnejše zbiralke medečine.

Že Aristotel je opazil, da grške čebele po barvi niso enotne; v njegovi dobi so veljale čebele z rumenimi pasovi za najboljše. Sedanje grške čebele so rjave, le tu in tam imajo prvi obroček rumen. Vzhodno od Pindskega gorovja, med Missolonghijem in Janino pa so enakomerno črne. V Janini so mi zatrjevali, da je blizu Kontise ob albanski meji mogoče najti popolnoma rumeno zvrst, toda naša raziskovanja so odkrila na obročkih le raztresene rumene lise, ki so značilne za čebele v osrčju Pindskega gorovja. Tukaj je težko najti družino, ki bi bila po barvi popolnoma izenačena. Manjši ali večji del čebel ima

Na levi: Iz protja spleteni koši v nekem vrtu blizu Beiruta. — Na desni: Palestinski cevasti panj iz gline. Glinaste cevi ne uporabljajo kot panje samo v Palestini, temveč tudi v Egiptu in v ostali Severni Afriki

skoraj vedno en ali dva obročka rumenkastorjava. Kakor je bilo pričakovati, se barva matic še vse bolj izpreminja kot pri čebelah, nasprotno pa pri trojih tega ni opaziti.

Na Kreti, kjer so po grški mitologiji čebele nastale, ima velik odstotek čebel rumene oznake. V resnici so čebele tega otoka, ki mu je dala narava razne prednosti, prava mešanica vseh mogočih lastnosti. Preden sem zapustil Anglijo, so me nekateri prepričevali, da bom našel na Kreti najkrotkejše čebele, toda v ponasjanju premnogih družin, ki so mi prišle pred oči, je bilo nesporno opaziti vzhodni vpliv. Na Cipru sem našel največjo enotnost, na Kreti največjo neenotnost.

Četudi se moje izkušnje z grškimi čebelami nanašajo na eno samo sezono, kažejo začasni rezultati, da bo mogoče iz te pasme, če izberemo za vzrejno osnovo primerno pleme, izvleči marsikaj, kar bo imelo trajno vrednost. Prav gotovo prekaša celo kavkaško čebelo, ki jo dobro poznam že od prej.

Grškemu kmetijskemu ministrstvu izrekam svoje največje priznanje za razne olajšave, ki sem jih bil deležen, dr. A. Xydiasu Typaldosu in C. Michaelidesu pa za njiju velikodušno pomoč, ki se je bom vedno spominjal s hvaležnostjo, svojo najprisrčnejšo zahvalo. Končno naj se zahvalim še čebelarjem v Kalkidikih, ki so s svojo uslužnostjo mnogo pripomogli, da so bila moja prizadevanja kronana z uspehom.

(Konec prihodnjic)

Ko sem že pri obravnavi poslikanih slovenskih panjskih končnic, ki je o njih pripomnil dr. Stanko Vurnik, da »... čudno, o panjskih končnicah vse do začetka našega veka ne najdemo v naši literaturi nobene ne domače ne tuje beležke«,¹³² in ko je mislil Avgust Bukovec, da »prvo opozorilo na končnice najdemo v Carnioli l. 1840«,¹³³ je primerno, da povem ob tej priliki, kaj je zadevno zapisal P. P. Glavar leta 1776 v Pogovoru od Zhebelnih Rojou.

Glavar o kaki poslikani panjski končnici ni zapisal nobene določne besede, kjub temu pa je važno in pomembno njegovo pripovedovanje v XXVII. pogovoru — *Od Rojou skus Golfio ali Sapeluvanie narejanie* — odstavki 308, 309 in 310. Iz Glavarjevega pisanja lahko vsaj posredno razberemo, iz še kakšnega razloga so začeli upodabljati naši pravadni čebelarji razne podobe na sprednjih panjskih končnicah, četudi so razna mnenja o vseh mogočih vzrokih začetnega poslikavanja končnic.^{133a} Ker pa so, sodeč po Glavarjevem pisanju v 307. odstavku, bili »Roje skus Golfio sturjeni« najverjetneje prav takó kakor »Pregnanze delati« (v 202. odstavku) »na Krainskim she ena stara Rezh« smemo sklepati, da je bilo za časa Glavarja tudi slikanje panjskih končnic že staro in udomačeno opravilo vsaj gorenjskih čebelarjev. Glavar je učil čebelarje, naj delajo takó:

Okuli 9. Ure jutreine na lepp Sonzhni Dan, kader Zhebele nar mozhneje na Pafhe se snaidejo, prenese je is mesta svojga ta mozhnu zhebelne Payn inu se v drugim Kraju Zhebelnaka spusty, nekatere Dny poprei is Voskam na taistiga spredno Konzhnizho se pertifne en smalan Papier, ali perslony ena prasna druga Konzhnizha, de taisto Zhebele sposnajo inu sa svojo dershe. (308. odstavek.)

Na popreishne mestu tiga pristauleniga Paynu postavi se en drugi prasni is Papirjam ali Konzhnizho, katira je poprei per tim drugim bila, spredei pertifnemo, de Zhebele, kader is Pafhe se povernejo, sapelane kir menijo. de je nyh popreishni Payn, v'tega prasniga noter gredo... — (309. odstavek.)

Prebrisanu je tu Dellu. ali se ble prebrifane so Zhebelle, katire od unanie perstaulene Konzhnize ali Papierja Podobe sapelane v'Payn szer gredo, ali sdaizi, kir popreishnu Dellu, Dershino inu Maternizo noter ne naidejo, nasai se vernejo, Payn popuste, de Salega premre, sem ter kje letajo, svoj Payn ifhejo, inu, kir tai[s]timu ta Konzhniza perflonena je oduseta, ne naidejo, na druge udarjo... — (310. odstavek.)

Janša v *Abhandlung vom Schwärmen der Bienen* nima takih navodil; mogli bi z njimi vzporediti kvečjemu zadnji odstavek v § 91 (izdaja iz

¹³² Etnolog III (1929). Ljubljana. Str. 162.

¹³³ SC XXXVII (1934), str. 90. — Pravilno je: Carniolia, kjer je napisal Michael Heinko krajšo obravnavico »Ein krainisches Bienenhaus« v III. Jahrg. No 37 in 38, 4, in 7. IX. 1840, str. 145, 146 in 149, 150. Omenil je pa podobe na kranjskih panjskih končnicah tudi Valentin Konšek v *Innenösterr. Industrie u. Gewerbsblatt* leta 1840 (številka, dan in stran mi niso znani) in v ponatisu v *Illyrisches Blatt*, Laibach. No 23, 4. Juni 1840, str. 110.

^{133a} Luka Pintar poroča n. pr. v LMS 1895, str. 6: *Na dovžeh [dovž, dovži = končnica] imajo naši čebelarji navadno naslikane raznovrstne podobe, češ, da si čebele lažje zapomnijo vsaka svoj panj.*

leta 1774, str. 131), kjer pravi: *Ni pa potreba, da bi starca, ki smo mu vzeli roj, prenesli kam drugam. Postavimo ga lahko takoj poleg roja, a zamenjati moramo spredno skončnico, da ne silijo čebele narejenca v starca, ki ga poznajo po skončnici.*¹³⁴

O dobrem poznanstvu s kranjskim čebelarstvom izvemo nekaj tudi v novi, avstrijski izdaji Krünitzove Oeconomische Encyclopädie (prve, izvirne berlinske izdaje nisem dobil; glej že poprej!), 46. Theil, Brünn 1791, str. 615–642. Pri branju obširnega opisa pod Krain... Krajnska deshela, ki je na nekih mestih podoben 10 let mlajši Hacquetovi Abbildung, bralec nehote domneva, da je poročilo napisal Hacquet, oziroma da mu je bil vsaj duševni oče. Najverjetneje pa je, da je obravnavo napisal ali priredil Krünitz po že natisnjenih in osebnih Hacquetovih podatkih ter po navedenih drugih virih (Valvasor, Scopoli, F. B. Hermann, Linhart itd.). na strani 628 je rečeno (po Valvasorju), da je na Kranjskem veliko čebel, iz medu pa, ki ga ima Kranjska v izobilju, varijo izvrstno medico in pečejo zlahen mali kruhek. Pogosto izvažajo Kranjci med na Solnograško (str. 635).

Na kraju opisa Kranjske je pod iztočnico *Valentin Zherné* na str. 641 in 642 dodatek, ki je bil napisan po Hacquetovem osebnem sporočilu, kar je uredništvo izrecno pripomnilo in prosilo Hacqueta še za »nadaljnje dokaze o tem delavnem in vrlem kmetu«. Ko je Hacquet na kratko poudaril zaslužen sloves, ki ga ima Černe — ki ni nikak pisec in ne zna ne brati ne pisati — doma in na tujem zaradi velikih zaslug takó v napredni vzreji konj kakor tudi v umnem čebelarjenju, nadaljuje in konča:

Izdelovanje panjev v tej deželi je vsekakor tudi potrjen dokaz njegovih velikih razsodnosti in izkušenj. Ti panji sestojé iz šest kosov desk in je tak način izdelovanja tem boljši, ker tamošnje čebele poleti prepeljejo zaradi pomanjkanja hrane.^{134a}

Na kraju poročila o Hacquetovih zapisih glede kranjskega čebelarstva moram še pristaviti, da je Hacquetovo Abbildung und Beschreibung »priredil« po svoje francoski pisec Breton.¹³⁵ Bretonovo priredbo pa je zopet ponemčil in vskladil s Hacquetovim izvirnikom Janus Pannonius,^{135a} ki ima v I. zvezku, 2. poglavje, Die Krainer, Krainze..., na str. 4 o reji čebel na Kranjskem enako — nikakor ne dobesedno — poročilo kakor Hacquet, iz česar

¹³⁴ Prevod Avgusta Bukovca, Razprava o rojenju čebel. V Ljubljani, 1906, str. 71.

^{134a} Spričo različnih tolmačenj teh stavkov in ker je vir teže dosegljiv, navajam tudi izvirno besedilo:

Die Zubereitung der Bienenstöcke in diesem Lande sind auch durchaus Beweise seiner tiefen Einsichten und Erfahrungen angenommen worden. Die Zusammensetzung derselben besteht aus sechs Stück Breter, und ist diese Methode in diesem Lande um so vortheilhafter, da die dortigen Bienen im Sommer wegen Mangel an Futter überführt werden — (str. 641).

¹³⁵ Jean-Baptiste Breton de la Martinière, L'Illyrie et la Dalmatie, trad. de l'allemand de Dr Haquet, augmenté d'un mémoire sur la Croatie militaire. Paris 1814, 2 vol. in 18, avec 32 pl. — Podatek je iz Manuel du libraire et de l'amateur des livres. Tom. I. Par Jacques-Charles Brunet. Berlin 1922, stolpec 1226; samega izvirnika pa nisem mogel dobiti. — Arthur Hohenbruck (Oesterreichische Land- und Forstwirtschaftliche Bibliographie. Wien 1899, str. 138) pa navaja isto delo z letnico 1815.

^{135a} Illyrien und Dalmatien, oder Sitten, Gebräuche und Trachten der Illyrer und Dalmatier, und ihrer Nachbarn. Aus dem französischen... übersetzt von Janus Pannonius. 1. u. 2. Bdchn. Pesth, 1816.

sklepamo na skladno besedilo pri Bretonu. Spričo omenjenih dveh književnih del so zvedeli v času med leti 1814—1816 za obstajanje slovenskih poslikanih panjskih končnic tudi Francozi in se je seznanilo s to novico še več Nemcev ter drugih, ki so brali Bretonovo in Pannoniusovo delo.

O čebelarstvu na Kranjskem je pisal prav pohvalno statističar in strokovni pisatelj Joseph Rohrer (1769—1828), ki je omenil Wenden, Krainer večkrat v spodaj navedenem delu.¹³⁶ Ko poroča Rohrer, da pridelujejo na Kranjskem pač največ ajde, pristavlja, da so prinesli ajdo k nam preko Turčije za časa križarskih vojn (1096—1291) in da preživlja ajda v avstrijski monarhiji 5 milijonov ljudi.¹³⁷ Ajda je tista, katere cvet posebno privablja čebele in primora kmeta, da postane hkrati tudi čebelar. Nikjer v monarhiji se ne goji čebelarstvo tako uspešno kakor na Gorenjskem. Treba je le priti iz Koroške v Tržič, da se prepričamo, kako se brigajo Kranjci za rejo čebel. Zelo rad zapišem, pravi Rohrer dalje, da prednjačijo v negi te žuželke kranjski duhovniki narodu kot pravi učitelji. Za naš duhovniški stan ne poznam nobenega opravila, ki bi tako očitno združeval korist s plemenito zabavo, kakor je oskrbovanje teh malih živalic.

Nato navaja Rohrer iz tretjega in enajstega opazovanja Scopolijeve Disertatio de apibus leta 1770 dva kratka zapisa (umetni roji, roji na Vipavskem) in sklene poročilo tako: *Ob tej priliki se je treba spomniti, da je bil kranjski deželjan rajni Janša,¹³⁸ ki je bil izbran, da je poučeval praktično in teoretično čebelarstvo na Dunaju za časa velikodušne Marije Terezije. Takó so talenti, ki morejo državi zelo koristiti, običajno doma v okolici velikih mest.*

Heinrich Georg Hoff (1739—1809), pisec dela v treh zvezkih: Historisch-statistisch-topographisches Gemälde vom Herzogthume Krain und demselben einverleibten Istrien, ki je izšlo leta 1808 v Ljubljani, ni povedal pravzaprav ničesar o čebelarstvu. Le v 1. zvezku je mimogrede omenil na str. 22, da gojijo na Kranjskem bolj čebelarstvo ko ovčarstvo in da sta zato med in vosek dober domač deželjski pridelek, ki veliko zaležeta v prehrani dežele.

¹³⁶ Versuch über die slawischen Bewohner der österreichischen Monarchie. I. u. II. Theil. Wien 1804; str. 115, 116 v I. delu.

¹³⁷ Glej opombo 113. Primic piše n. n. m. o zgodovini ajde, kjer je navedel takó Rohrerjeve stavke o ajdi, kakor tudi tisto, kar je zapisal Rohrer o kranjskem čebelarstvu.

¹³⁸ Rohrer je zapisal: der selige Janisch.

Dvoje švicarskih čebelnjakov (Foto: Rihar)

FRANC POLAJNER

je bila že toliko vrsto let. — Naj počiva v miru! Preostalim naše sožalje!

Tajnik čebelarke družine

JANEZ VOVK

dovljica svoje tovariše in jim rad pomagal, ker ni zapiral vase pridobljenega znanja. — V »suhih« letih, ki se zadnji čas tako pogosto ponavljajo, ni skoparil, temveč je privoščil svojim ljubljencem zvrhano mero, ker je že zgodaj spoznal, kako nenadomestljive so čebele v sadovnjakih in na polju pri opravevanju semenskega rastlinja.

Spoštovani in nadvse priljubljeni pokojnik naj bi našel v vrstah čebelarjev čim več posnemalcev! Potem se ne bi bilo bati razdvojenosti v čebelarških organizacijah. Naj mu bo lahka domača zemlja, spomin nanj pa naj ostane vedno svež med nami!

Upamo, da se bo iz vrst številnih sinov našel vreden naslednik, ki bo prevzel njegovo čebelarško dediščino, da ne bo pretrgana čebelarška veriga, ki se spleta v tej družini od pokolenja do pokolenja.

R. F.

POROČILO ZA JULIJ IN AVGUST

Julij: Pričakovati je bilo, da bo vreme v juliju kot poletnem mescu za čebele kolikor toliko ugodno, toda tega nismo dočakali. V prvi dekadi so bili skoraj vsi dnevi deževni. Minimalne temperature so bile konec dekade ponekod zelo nizke (Selnica 9. julija 6° C) in število sončnih ur je bilo zelo majhno. Vreme se je za spoznanje izboljšalo v drugi dekadi. Bilo je nekoliko manj deževnih dni in tudi temperature so bile višje. Zabeleženih je bilo poleg tega nekaj neurij s točo, ki je ponekod oklestila veliko cvetja in uničila precej poljskih posevkov. Tudi v tretji dekadi ni manjkalo moče in vlage. Število deževnih dni je bilo zopet višje. Znižalo se je število sončnih ur in proti koncu mesca celo temperatura. Sicer se pa mesečni temperaturni povpreček v glavnem ni razlikoval od mesečnega povprečka za dobo 16 let. Prav tako kot v drugi dekadi je bilo tudi v tretji dekadi nekaj neurij in toče.

V prvih dneh julija so začele čebele brati na pravem kostanju in lipi, pri delu pa jih je zelo oviral vsakodnevni dež. Sredi mesca je po nekaterih krajih (Pod Krimom, Rakek, Cerknica, Lovrenc na Pohorju, Novo mesto, Renče itd.) zamedila hoja. Medenje je zaradi močnega dežja in neurij ponekod kmalu prenehalo, drugod pa je hoja medila še ves teden (n. pr. v Žirovnici), kjer je bil kar lep donos. Konec druge dekade je odevetel kostanj. Čebelarji pričakujejo, da bo hoja znova zamedila v mescu avgustu. V tretji dekadi so čebele nabirale na otavi. Opazovalec iz Dražgoš poroča, da so smreko in jelko po malem obletavale že od srede junija, bilo pa je le toliko donosa, da so krile svoje dnevne potrebe. Kot zadnje upanje je nekaterim čebelarjem ostala le še ajda, ki pa so jo, kot se pritožujejo opazovalci, kmetje zelo malo posejali.

Avgust: Tudi v avgustu vreme ni bilo dosti boljše kot v juliju. V prvih dveh dekadah je padlo v vseh krajih Slovenije razen na Primorskem mnogo dežja. Dnevi so bili oblačni in pretežno vetrovni. Minimalne temperature so bile proti koncu prve dekade zelo nizke (Dražgoše 4° C), v drugi dekadi pa se je temperatura nekoliko zvišala. Šele v tretji dekadi se je vreme izboljšalo. Dež je padal samo nekaj dni, sicer pa je sijalo sonce in tudi vetrovi so prenehali pihati. Ob koncu mesca so se pojavila skoraj v vseh krajih Slovenije neurja.

V prvih dveh dekadah je bilo nekaj paše na otavi, vendar vidnejšega donosa ni pokazala nobena tehtnica. Opazovalca iz Žirovnice in Ribnice na Pohorju poročata o medenju hoje, opazovalec iz Dražgoš pa tarna, da hoja samo draži čebele. Ponekod je bil celo donos, sicer pa so medenje ovirali pogosti nalivi. V tretji dekadi je začela cveteti ajda. Zamedila je šele proti koncu mesca. Ponekod je bilo nekaj več donosa, na splošno pa najbrž zaradi mrzlih noči jako malo. Čebelarji se boje, da čebele ne bodo nabrale zimske zaloge.

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplota	Dnevi			Sončni sij v urah	
	I.	II.	III.			izletni	deževni	s snegom		
	mesečni tretjini dkg									
Breg—Tržič	julij	+340	+840	- 50	+1130	+18.6	31	15	—	191
	avgust	-110	+170	- 20	+ 40	+17.2	30	12	—	226
Dražgoše—Skofja Loka .	—	- 50	-340	-110	+ 180	+16.1	29	15	—	146
	—	- 70	- 20	+ 10	- 80	+15.7	30	13	—	141
Zerovnica—Postojna . . .	—	+205	+420	+150	+ 775	—	30	14	—	226
	—	+ 35	- 45	- 65	- 75	—	30	10	—	202
Krka—Stična	—	+205	+1.5	-345	+ 65	—	31	15	—	181
	—	-155	+ 5	+345	+ 195	—	30	15	—	167
Novo mesto	—	+230	+ 5	- 10	+ 225	+20.6	26	22	—	195
	—	+160	- 10	+590	+ 740	+19.4	29	13	—	187
Dobova—Krško	—	+400	+175	-180	+ 395	+21.0	26	14	—	—
	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sv. Lovrenc na Pohorju .	—	- 50	+725	- 65	+ 610	+18.9	29	21	—	177
	—	- 75	- 95	- 75	- 245	+17.5	31	20	—	188
Sv. Lovrenc na Drav. p. .	—	+125	+ 50	+ 10	+ 185	+18.9	30	19	—	233
	—	- 5	+ 20	+280	+ 295	+17.7	30	15	—	201
Ribnica na Pohorju . . .	—	+ 60	+330	+ 30	+ 420	—	30	20	—	197
	—	- 50	+ 30	+ 70	+ 50	—	29	20	—	202
Dragatuš—Črnomelj . . .	—	+100	-105	-250	- 255	—	9	15	—	—
	—	-115	- 90	+395	+ 190	—	10	9	—	—
Selnica ob Dravi	—	+380	+810	-140	+1050	+18.8	28	26	—	217
	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rogatec	—	+580	+603	-120	+1090	+20.6	31	20	—	134
	—	-110	- 70	+120	- 60	+18.8	31	12	—	177
Prosenjakovci-M. Sobota	—	- 50	- 20	-110	- 180	+18.7	29	20	—	172
	—	- 30	- 80	+220	+ 110	+17.9	28	16	—	165
Cezanjevci—Ljutomer . .	—	- 00	+170	-240	- 170	+19.4	29	19	—	122
	—	-150	- 50	+ 60	- 140	+18.3	29	13	—	134
Bučkovci—Ljutomer . . .	—	+ 35	-195	-215	- 375	+19.3	28	15	—	214
	—	-140	- 60	+195	- 5	+18.0	30	11	—	216
Lendava	—	+ 60	+530	-290	+ 300	+21.7	27	18	—	223
	—	—	-430	+190	- 240	+20.2	28	9	—	150
Bilje—Renče	—	+ 80	+ 25	+ 5	+ 110	+22.5	31	10	—	261
	—	- 75	-105	-115	- 295	+20.4	31	6	—	113
Logatec	—	+350	+600	+580	+1530	+22.0	29	12	—	—
	—	+ 80	+455	+200	+ 735	+17.5	29	13	—	—
Lokve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	—	- 10	-110	-270	- 390	+17.0	27	13	—	—
Ljubljana	—	—	—	—	—	+19.3	—	19	—	216
	—	—	—	—	—	+17.9	—	13	—	196
Povprečki	julij	—	—	—	+393.5	+19.7	27.9	17.3	—	194.4
	avgust	—	—	—	+ 48.5	+18.1	28.3	12.9	—	177.6

Kaj je z mlečkom za matice? Na to vprašanje odgovarja v 1. letošnji številki švicarskega čebelarstva lista profesor dr. R. Chauvin in pravi: Mleček, s katerim pitajo čebele matične žrke, je po svoji kemični sestavi nedvomno zanimiva snov. Izredno je bogat na vitaminih kompleksa B, upoštevanja vreden vir Pantotove kisline in vsebuje neznatne količine tudi drugih vitaminov. Nadaljnja njegova posebnost je v tem, da ima izredno mnogo dušičnatih snovi. Ne vemo pa prav ničesar o njegovi zdravilnosti. Za gotovo vemo samo to, da ni strupen. Kričeca, deloma neutemeljena tržna reklama je dvignila njegovo ceno na 40.000 DM za kg. Ta cena je vsekakor pretirana. O klinični uporabnosti tega mlečka se je treba še prepričati. Zato prosi dr. Chauvin vse tiste, ki so ga uporabljali, za podatke o njegovi učinkovitosti, po možnosti tudi o doziranju. Poročila laikov o zdravljenju ali o doseženem izboljšanju za znanstvenika niso odločilna. Prav tako ugodna poročila bi lahko dobili, če bi s primerno reklamo prodajali stekleničke destilirane vode. Bodočnost pa ima primestvanje mlečka k medu, ker mu s tem dodamo vitamin B. Vendar niti to ni potrebno, ker si človek lahko pridobi vitamine z uživanjem sadja, zelenjave itd. Dr. Chauvin priporoča čebelarjem, naj ne nasedajo reklamnim krilaticam in naj se ne ukvarjajo s pridobivanjem mlečka na veliko, ker bodo s tem svojemu čebelarstvu samo škodovali. Sicer pa vemo, da neuki ljudje raje poslušajo šarlatane kakor resne znanstvenike.

O matičnem mlečku in njegovem »čudovitem« delovanju na človeka smo že mnogo brali v tujih časopisih, pa tudi v naših. Zadevni članki niso bili vedno stvarni in so pri nekaterih čebelarjih vzbudili napačne domneve, češ da bi se s tem mlečkom dal najti nov vir dohodkov. Vendar do danes še ne poznamo resnih medicinskih poskusov, ki bi mogli

potrditi domneve naravnost fantastičnega delovanja matičnega mlečka na človeški organizem. Že če zadevo preudarimo čisto stvarno, se nam ne bo moglo zdeti samo po sebi razumljivo, da bi mogla mešanica snovi, ki ima pri čebeli tako velik učinek, prav tako delovati tudi na človeka. Švicarski higienski zavod ni dovolil razpečavanja matičnega mlečka kot živila ali dietičnega zdravila.

S. R.

Iz svetovnega čebelarstva tiska 1953 (Po podatkih M. Pascala Leclercqua v listu »L'Apiculteur«). Zadnjih 50 let so bili glede znanstvenih raziskav na področju čebelarstva aktivni skoraj izključno samo Švicarji, Nemci in Angleži. Po prvi svetovni vojni so se jim pridružili Rusi, po drugi pa tudi Skandinavci. Raziskave so bile dolgo ločene. V poslednjem času je začela revija »Deutsche Bienwirtschaft« objavljati rezultate ameriških, ruskih in nemških raziskavanj. Naj sledi nekaj zanimivosti iz teh objav. Tako imenovana evropska gniloba je izbruhnila z uničujočo silo v Angliji in Ameriki, Švicarja Gubler in Alleman sta preizkušala razne antibiotike in se končno odločila za teramicin. Francoz J. C. Verge priporoča proti ameriški gnilobi »gantrizin« namesto težko topljivega sulfatiazola. Zdravljenje traja 10 dni (pol grama na liter sladkorne raztopine trikrat na dan) in je vedno uspešno. V Veliki Britaniji mnogo pišejo o uporabi voska in medu v zvezi s pogostimi razstavami. Mnogo se ukvarjajo s »poplemenitjem« medu. »Bee World« prinaša sestavek o izdelavi medice. V Turčiji so ustanovili čebelarski inštitut, ki naj bi proučeval razne čebelje pasme, nektar, vosek ipd. »Indian Bee Journal« proučuje možnosti udomačitve divje velike indijske čebele (Apis dorsata). Japonci navezujejo na Röscheve raziskave in preverjajo njegova odkritja, da bi jih praktično izkoristili v panjnih, podobnih Lindaverjevemu, ki ga uporabljajo da-

nes v Nemčiji. Kar se tiče konstrukcije panjev, se v angleških, francoskih in ameriških strokovnih časopisih izgublja v neskončnih debatah, medtem ko je v srednji Evropi mnenje glede tega kolikor toliko ustaljeno. Creen objavlja v »British Bee Journal« članek s presenetljivimi nazori o prezimovanju čebel.

Rovka — sovražnik čebel. Poljska rovka, ki spada med žužkojede, je sicer zelo koristna na polju, do čebel pa je prav sovražno in kanibalsko razpoložena. Je to majhna, miški podobna živalca s koničastim gobčkom in dlakavim repkom. V posebno slast ji gredo tudi čebele in, če pozimi zaide v panj, napravi tam mnogo škode. Da ji zabranimo dostop do čebel, znižamo pred prvim snegom žrela panjev pod centimeter višine. Najbolje je, da v ta namen uporabimo pločevinaste zapahe z izsekanimi okroglimi izhodi za trote. Vsaj spodnji panji morajo biti z njimi opremljeni.

V pasti, ki jih nastavimo rovkam, damo za vabo nekaj mrtvih čebel, a kljub temu, da so ji čebele slaščica, žival nerada zaide v past. Zanimivo je, da mačka ne mara njenega mesa.

Josip Pirnat

Zatiranje trotovine v AŽ-panjih je prešla čebelarjem tako v meso in kri, da v panju ne morejo trpeti niti ene trotje celice. Naravnega satja v panjih ni več, vsi sati so izdelani na satnicah. Da je to nenaravno stanje, mora priznati vsak umen in razumen čebelar. Kakor mora imeti panj matico, tako mora imeti družina, ko je na višku razvoja, določeno množino troto. Kako naj bi se sicer sprašile mlade matice?

Ker čebele nimajo prilike, da bi zgradile trotovino v neomejenem prostoru, napravijo trotje celice po spodnjih robovih in voglih satja, včasih pa kar sredi najlepšega čebeljega dela. Te, nekatere zasilne celice pa še zdaleč niso tako prostorne kakor normalne. Zato se iz njih izležejo večinoma sami trotje kilavci. Le opazujte jih v popoldanskih urah, ko prihajajo iz panjev na spreet. Kakor pijani se motovili po bradi ter se obirajo in obirajo, preden zlete. Pa

poglejte trote, ki so se izvalili iz pravih celic. Mnogo večji so in zelo živahni. Komaj se prikažejo pri žrelu, že imajo razpeta krila. Brez obotavljanja planejo v zrak. In s kakim hrupom se vračajo! Taki troti lahko matico založe z znatno večjo množino semenskih nitk kakor opisani slabiči.

Skrbimo, da bo sleherni panj imel priliko graditi velike trotje celice. V ta namen naj bo prvi satnik od leve ali od desne, kakor kdo hoče, opremljen samo s tako veliko satnico, da je spodaj ena tretjina satnika prazna. Tam čebele lahko zgrade najlepšo trotovino. Potem tudi ni v panjih toliko od trotovine pokazenih satov s čebeljimi celicami.

Smrtoglavca v panju. Vsa leta, odkar čebelarim, ni bilo pri mojih čebelah nikakega sledu o smrtoglavcu. Mislil sem, da v naših krajih sploh ne živi. Zasludil sem ga le v panjih drugih čebelarjev iz niže ležečih vasi. Končno se je priklatil od nekod tudi k mojim čebelam. Lansko leto pozno jeseni, ko že ni bilo v medišču ne čebel ne medu niti okenca več, je našel pot v panj. Morda je prišel skozi žrelo v medišče, ko ni bilo zaprto, ali pa tudi skozi žrelo plodišča, od koder so ga čebele pregnale v prostor med vratci in okencem, ki ni bilo zaprto z deščico. Tako se je znašel zadaj na okencu plodišča živ in nepoškodovan. Tam sem ga odkril, ko sem po jesenski paši pripravljal čebele za zimo. Bil je to prvi smrtoglavca, ki sem ga dobil živega v roke. V svoji žametni sukunjici je bil kaj ličen, značilne pa so bile rumene lise na njegovi glavi, po katerih je dobil svoje ime. Spravil sem ga v večji kozarec in ga poslal upravitelstvu tukajšnje šole.

Hinko Klanjšek

Ruska opazovanja pri čebelah. V Moskvi je izšlo delo »V čebeljem svetu«, v katerem je najti več zanimivosti iz življenja čebel. Omenimo le nekatere! Ko prinese čebele v panj zadelavino, sedé mirno na satu in čakajo, da jim druge čebele odvzamejo težko breme. To traja lahko več časa. Nadaljnji primeri: Čebele donajajo vodo, čeprav so jim pokvarili vid. Vonjajo ne samo z jezičkom,

temveč tudi s tipalkami in z nožicami. Čebele obletavajo celo take cvetlice, ki jim je veter ali dež odnesel cvetne lističe, čmrlji pa tega ne delajo. Poletni dan moremo naštetih na čebeli 50.000 do 75.000 zrnec cvetnega prahu. Ko čebela piči, porabi 0,3 mg strupa. Medvedi ne najdejo čebel z vohom, temveč s svojim sluhom. Večkrat so jih opazili, kako so tiščali svoja ušesa ob brzozavnih drogih. Sate z dozorelo čebeljo zalogo so postavili v opazovalni panj, v katerem so bili čmrlji. Ko so se čebele polegale, so se takoj posvetile zalegi in se vedle prav tako, kot bi bile v lastni hiši, ko pa so izletele, se niso vrnile k čmrljem, temveč pristale v panjih čebeljih družin. Čebele s pokvarjenimi krilec so ostale pri čmrljih nad dva mesca. Videli so, kako so krmile čmrljevo matico in jo snažile. Krmile so žrke in sprejemale od čmrljev nektar, ki so ga ti prinašali v gnezdo.

Dopolnitev zimske zaloge. V Jugovem »Praktičnem čebelarju« beremo, da naj ima sladkorna raztopina, ki jo hočemo čebelam dodati za zimo, razmerje 10:8, t. j. 10 kg sladkorja proti 8 l vode. Neki švicarski list se zavzema za razmerje 1:1, pri kasnem pitanju pa za razmerje 5:7, češ da so čebele takrat že izčrpane in ne prenesejo pregoste raztopine. Tudi prevelikih količin, nad pol drugi liter, baje ni dobro dajati, češ da se sicer radi delajo kristali. Vreme, pravi list nadalje, mora biti ugodno, da čebele lahko izletavajo; vse to da zagotavlja invertiranje dodatnega trsnega sladkorja.

Nemški čebelarski strokovnjaki pa so dognali, da se pri pitanju izgubi nekaj sladkorja, pri razmerju 1:1 baje 20 %, pri razmerju 2:1 pa le 10 %. Ker pri močnejšem izhlapevanju lahko pride do kristalizacije, priporočajo v praksi zmernejšo koncentracijo treh delov sladkorja proti dvema deloma vode.

Naši čebelarji imajo gotovo mnogo izkušenj v jesenskem pitanju čebel, pa bi bilo prav, če bi jih priobčili v Slovenskem čebelarju. Je dobro pitati s sladkorno raztopino tudi preko noči, ko čebele ne morejo izletavati? S. R.

Spričevalo o zdravju čebel. Tudi v Nemčiji ne sme nihče prevažati čebel brez spričevala o njihovem zdravju. Kdor bi to storil bi mu odrekli čebelarsko tovarištvo in ga brez usmiljenja izročili roki pravice. Kako pride čebelar tam do potrebnega spričevala? Pozimi vzame v prisotnosti čebelarskega bolezenskega izvedenca iz vseh družin po nekaj odmrlih čebel, za vsak panj posebej in jih pošlje na pristojni preiskovalni zavod. Ko jih ta preišče, prejme čebelar izjavo o zdravju njegovih čebel. Nato zaprosi že v aprilu pri čebelarskem bolezenskem izvedencu, da mu izda spričevalo o zdravju čebel. Ta pride v čebelnjak, pregleda čebele glede na nosečnost, gnilobo ali morebitni drugi bolezenski pojav ter izda, ko se prepriča še o uradnem izvidu glede pršičavosti, zahtevano spričevalo za tekoče leto. Če hoče prevaževalec izpolniti vse formalnosti, potrebne za prevoz čebel v pašo, mora vedno predložiti spričevalo. Zato ga mora imeti vedno pri sebi, da se vsak čas lahko izkaže.

S. R.

Paša na bučnicah. Ko usahnejo glavne paše v poznem poletju, so zelo dober vir medecine bučnice. Dostikrat najdeš kar po več čebel hkrati v enem samem cvetu buče. Berejo pa le v zgodnjih jutranjih urah. Prve nabiralke se vračajo domov rumene po vsem životu.

Že nekaj let opazujem, da čebelam posebno prija cvetje kumar. Med s tega cvetja je rumen kot jantar in srednje kvalitete. Žal, da pri nas ni večjih nasadov te rastline. V Ameriki, kjer gojijo kumare v ogromnih cvetličnjakih, pa ga precej pridelajo v panjih, ki jih postavijo vanje, da bi čebele oprashi cvetje.

Gospodsvetski

Blazinice, nagačene z ovsenimi plezami je pokladal čebelar Ferlin v Ameriki na panje pozimi. Blazinice so bile pet palcev visoke ter toliko velike, da so panj popolnoma pokrile. Ferlin je trdil, da te blazinice vpijejo vso vlago iz panjev. Preizkusite! Gospodsvetski

POROČILO

o IV. rednem občnem zboru Zveze čebelarških društev za Slovenijo

Po govoru predsednika tov. Majcna je o delovanju Zveze v preteklem letu poročal njen tajnik tov. Franc Cvetko.

Ko je lansko leto prevzel sedanji odbor vodstvo Zveze, je bilo pri nas zaposlenih enajst uslužbencev. Med temi sta bili samo dve stari uslužbenki, druge pa je sprejel v službo prejšnji odbor. Nekateri teh novih uslužbencev so bili od bivšega direktorja tako visoko kvalificirani, da so imeli od 15 do 17.000 mesečnih prejemkov. Prva skrb upravnega odbora je bila, da čimprej na zakonit način odpove službo tem dragim delovnim močem in tudi drugim, ki jih nismo mogli kaj potrebovati. Pri tem smo imeli srečo, da so trije sami zapustili službo brez odpovednega roka, ostalim šestim pa je odpovedal odbor.

Lani je bilo veliko upravičene kritike zaradi nerednega prejemanja našega strokovnega glasila. To je zakrivil bivši tajnik Zveze, tovariš Volčič, ki kljub visoki kvalifikaciji ni bil zmožen, da bi administrativne posle opravljal ažurno in v redu. Dnevno sem ga spraševal, če je prišlo kaj dopisov, a sem vedno dobil isti odgovor, da jih ni. Pozneje, ko je odšel na dvomesečne orožne vaje, pa sem našel v njegovi pisalni mizi skoraj pet sto urgenc za naš list. Da je bilo mogoče vsaj delno popraviti napake pri odpremi lista, smo morali najeti novo delovno moč. Uslužbenka je kartoteko naročnikov kaj kmalu uredila in pritožbe so prenehale.

Za leto 1955 je odbor določil, da ostane naročnina lista neizpremenjena. Znaš torej kakor lani 300 din, razlika je samo v tem, da izhajata letos vsak drugi mesec po dve številki skupaj, to pa zato, da bi se izognili šestkratnim izdatkom za ovoj, broširanje, odpremo in poštnino lista, kar bo dalo kakih 200.000 din pri-

hranka. List izhaja sedaj v 5000 izvodih. Naročnino je do danes plačalo 4212 domačih in 59 inozemskih naročnikov; brezplačno, predvsem za zamenjavo pa pošiljamo 32 izvodov. Naš list je po izjavi angleškega čebelarskega strokovnjaka Kehrlaja zelo dober. V njem je objavilo svoje prispevke celo nekaj inozemskih pisateljev, nekatere naše članke pa so v ponatisu prinesli tudi tuji čebelarski listi.

Več čebelarskih društev je mnenja, da bi bilo treba naročnino listu zvišati in s tem omogočiti njegovo redno mesečno izhajanje. Kljub zvišanju naročnine pa bi bilo to mogoče le tedaj, če bi pridobili 6000 naročnikov. Če pri sedanjih omejitvah bomo morali paziti, da ne bo list deficiten. Potrebno je, da kakor druge revije začnemo tudi mi nabirati oglase, s katerimi bomo naš sklad za tisk, ki smo ga lansko leto ustanovili, povečali. V ta namen so do sedaj prispevala čebelarska društva Maribor deset tisoč dinarjev, Krško 10.000 din, Ljutomer 3000 din, Murska Sobota 2000 din in posamezni člani več manjših zneskov, tako da je bilo vsega skupaj v skladu 35.110 din, kar smo porabili za kritje zgube pri listu, ki je lansko leto znašala 154.069 din.

Pred kratkim je čebelarski odsek pri Glavni zadrudni zvezi izrazil željo, da naj bi list izdajali skupno z njim, si stroške za izdajanje med sabo porazdelili in s tem zagotovili njegovo redno izhajanje. Zahtevali smo od njih natančnejših predlogov, ko smo jih dobili, pa je naš upravni odbor o njih razpravljal na svoji seji. Čebelarskemu odseku pri GZZ smo odgovorili, da smo mu pripravljeni odstopiti v vsaki številki lista določeno število strani za organizacijske zadeve in da lahko imenuje svojega zastopnika v uredniški odbor Slovenskega čebelarja. Izdajateljskih pravic pa ne moremo prenesti na Kmečko knjigo, kot je odsek zahteval, ker upravni odbor brez pristanka občnega zbora tega ne

sme storiti. Pogajanja so se nadaljevala, toda zaradi trdovratnega vztrajanja odseka pri nekaterih, za nas nesprijemljivih zahtevah ni prišlo do nikakega zaključka. O nadaljnji usodi našega strokovnega glasila naj sklepa današnji občni zbor.

Upravni odbor se je odločil, da bo izdal ob desetletnici osvobojenja novo čebelarstvo učno knjigo. Sestavili smo uredniški odbor, ki je dobil nalogo, da preskrbi zanjo potrebno gradivo. V tem odboru so najvidnejši sodelavci Slovenskega čebelarja in priznani čebelarški strokovnjaki. Knjiga, ki naj bi obsegala okrog 800 strani, naj bi izšla v dveh delih, teoretični del po možnosti že letos jeseni, praktični pa v prvi polovici drugega leta. Pretežni del gradiva za prvi del knjige je pripravljen in tudi s tiskarno smo že v domenu zaradi nabave papirja in tiskanja. Na to knjigo bomo lahko slovenski čebelarji ponosni, saj bo res sodobno urejena in toliko obsežna, da ne bo zadovoljila samo začetnika, temveč tudi naprednejše čebelarje. Občni zbor se bo moral danes odločiti, ali to knjigo založi naša Zveza in jo damo v subskripcijo, ali pa odstopimo založništvo kakemu knjižnemu podjetju. Cena knjige še ni dokončno določena. Po dosedanjem proračunu bosta stala oba dela v broširani izdaji kakih 1000 din.

Lansko leto smo takoj po občnem zboru izdali okrožnico, s katero smo naprosili društva, da napravijo statistiko svojega članstva po obrazcu, ki smo ga priložili okrožnici. Toda kljub ponovnim pozivom še do danes več društev ni ugodilo naši prošnji, niti nam niso pojasnila, zakaj tega niso storila. Taka statistika nam je nujno potrebna, posebno kadar je treba kako intervencijo podkrepiti s točnimi podatki. Zato prosim vse delegate, da pri svojih društvih to stvar pospešijo.

Od odsekov je bil v preteklem letu najbolj delaven odsek za spoznavanje in zatiranje čebeljih kužnih bolezni. Organizacijsko vodstvo odseka je bilo v rokah upravnega odbora, strokovno in znanstveno pa v rokah epizootiologa tovariša dr. Kocjana Leona. Zaradi pobjanja čebeljih bolezni, zlasti pršičavosti,

ki je izbruhnila v slovenjgraškem okraju, smo organizirali enajst tridnevnih tečajev, na katerih smo usposobili čez 200 zdravstvenih izvedencev. Tečaji, ki jih je vodil večinoma tov. dr. Kocjan sam, so bili v Novi Gorici, Radovljici, Kranju, Kamniku, Celju, Šoštanju, Dravogradu, Mežici, Mariboru, Ljutomeru in Doljni Lendavi. Predviden je tak tečaj še v Središču ob Dravi in tudi drugod, kjer se bo pokazala potreba.

Predavanja o splošnem čebelarstvu so bila pri 16 čebelarških društvih in petih družinah. Odobrili smo vsako predavanje, za katero je zaprosilo kako društvo ali družina.

Lanska letina je bila zelo slaba. Potrebni je bilo 26 vagonov sladkorja, da smo v Sloveniji preskrbeli čebelam zadostno zimsko zalogo. Ker smo vedeli, da so tudi žepi čebelarjev prazni, smo preskrbeli pri Narodni banki 2 milijona kredita in tako omogočili obročno odplačevanje stroškov za nabavljeni sladkor. Pri tej akciji nam je šel zelo na roke direktor zadružnih hranilnic tov. Pavel Avbelj. Za njegovo naklonjenost se mu v imenu vseh čebelarjev iskreno zahvaljujem.

Upravni odbor je na eni izmed svojih sej sklenil, da mora zaradi poglobitve sodelovanja s podeželjem prisostvovati vsakemu društvenemu zborovanju vsaj en zastopnik Zveze. Ta sklep upravnega odbora smo striktno izvajali, če so nas le društva pravočasno obvestila kdaj nameravajo imeti občni zbor. Vtisi, ki so jih dobili naši zastopniki na občnih zbora čebelarških društev, so bili zelo ugodni. Vsaj občni zbori so bili prav dobro obiskani, članstvo pa je z navdušenjem manifestiralo za privrženost k svojim čebelarški organizaciji.

Znano vam je, da smo na lanskem občnem zboru Zveze z odobravanjem sprejeli soglasen sklep, da želimo v prid čebelarstva sodelovati z Glavno zadružno zvezo, z Okrajnimi zadružnimi zvezami in s Kmetijskimi zadrugami. V ta namen naj bi se pri omenjenih kmetijskih organizacijah ustanovili čebelarški odseki, ki naj bi skrbeli za stalno povezavo z nami. Niso pa vsi tovariši, ki jim je bila poverjena naloga,

da ustanove te odseke, delali tako, kot je bilo dogovorjeno z Glavno združno zvezo. Nekateri so napačno tolmačili ustanavljanje čebelarških odsekov in zahtevali od naših članov, da izstopijo iz društev in družin. Če bi se to nadaljevalo, bi bila naša čebelarska organizacija, ki je že nešteto krat dokazala, da je kos svojim nalogam, kmalu razbita.

Izrazita primera, kako se ne bi smelo organizirati pri okrajnih kmetijskih zvezah in kmetijskih združenjih čebelarških odsekov, sta Ptuj in Št. Lovrenc na Dravskem polju. Tam je bila naša organizacija proti volji članstva popolnoma razbita. Prav tako so poskušali razdirati v Mariboru in v Središču ob Dravi, kar pa jim zaradi odločnosti članstva ni uspelo. Iz območja čebelarskega društva Ptuj smo dobili od čebelarjev že več pisem, v katerih zahtevajo, da naj znova ustanovimo in pozivimo tamkajšnje čebelarsko društvo. Iz tega je razvidno, da zmaguje razsodnost nad egoizmom, kar moramo samo pohvaliti.

Pri mnogih čebelarških društvih so se letošnjih občnih zborov udeležili poleg naših zastopnikov tudi zastopniki Okrajnih združenjih zvez. Ob takih srečanjih sta oba zastopnika v istem duhu pojasnjevala važnost složnega in nesebičnega skupnega dela, kar je članstvo vzelo z velikim odobravanjem na znanje. Zakaj hočejo torej nepreračunljive glave rušiti našo preizkušeno organizacijo? Zavedajmo se, da je rušiti lahko, graditi pa zelo, zelo težko! Ali še ni zadosti praznih čebeljakov po naših vaseh? Ali hočemo še to uničiti, kar je že itak zaradi raznih trenj v zastoju? Spametujmo se, dokler je še čas, in delajmo skupno za napredek našega čebelarstva!

Velike sitnosti je imel naš upravni odbor tudi s hišnim svetom, ki nam je hotel odvzeti v lastni hiši poslovne lokale in jih oddati drugemu najemniku. Prišli smo tako daleč, da smo morali zadevo obravnati pred sodiščem, od katerega pa rzsodbe še nismo prejeli. Zdi se, kot da se je vse zaklelo proti nam, čeravno s svojim nesebičnim delom samo koristimo skupnosti.

Veliko preglavic je delalo odboru tudi urejanje Čebelarških gospodarstev. Če-

gistov je bilo 19. Skupno so imeli 1044 AŽ-panjev. Največji čegist je bil seveda tov. Namar. Imel je 197 AŽ-panjev in 20 štirisatnih prašilčkov, čeravno je bil začetnik in popoln laik v čebelarstvu. V čebelarstvu velja načelo, da naj začne začetnik čebelariti z manjšim številom panjev in da naj šele potem, ko si pridobi osnovno čebelarsko znanje, postopoma povečuje svoje čebelarstvo. Pri bivšem direktorju je bilo ravno nasprotno; začel je na veliko, končal pa bi gotovo z malim, če bi ne bila prevzela njegove zapuščine tukajšnja GZZ.

Naša Zveza je do sedaj odstopila GZZ čez 500 AŽ-panjev in čebelarskega materiala v vrednosti 5,449.782 din. Tudi čebelarsko šolo z nekaterimi učili je naša Zveza odstopila GZZ. Vse kar je prevzela GZZ od naše Zveze, je bilo komisijsko ocenjeno in popisano.

Pri Zvezi so sedaj zaposlene tri stalne uslužbenke in en honorarnj uslužbenec. Uslužbenki, ki sta zaposleni v računovodstvu, sta s skrbnim in požrtvovalnim delom uredili razrvano računsko stanje Zveze. Izterjali sta vse dolžnike, v mnogih primerih celo s posredovanjem sodišča. Tretja uslužbenka razpošilja Slovenskega čebelarja, vodi blagajno in upravlja vse administrativne posle. Honorarna delovna moč vodi tajniške in organizacijske posle.

Do 31. januarja 1955 smo imeli v plačilni listi tudi bivšega direktorja tov. Namarja, ki je po odredbi Sekretariata za gospodarstvo dobival od naše Zveze tretjino svojih mesečnih prejemkov, to je 4400 din. Ker pa je 1. aprila 1954 nastopil honorarno službo pri Celea-Sad v Celju, kar smo zvedeli šele letos, smo mu z 31. januarjem t.l. omenjene prejemke ukinili in z vednostjo tukajšnjega Krajevnega sindikalnega sveta službo odpovedali.

Upravni odbor je imel od lanskega občnega zbora 18 sej, ki so bile vse sklepčne. Na sejo upravnega odbora so bili vedno vabljeni tudi odborniki nadzornega odbora. Seje so potekale v najlepši slogi in medsebojnih sporazumih.

Plenarne seje so bile tri. Na teh sejah je upravni odbor informiral odbornike širšega odbora o svojem delu in sklepih,

ki mu jih je širši odbor soglasno potrdil ter mu dal nove smernice za nadaljnje delo.

Po našem prizadevanju je prišlo do tega, da je Savez pčelara Jugoslavije v Beogradu sklical po dolgem času plenarno sejo, ki so se je udeležili tudi naši zastopniki. Na tej seji so naši zastopniki skupno nastopali s hrvaškimi in se medsebojno podpirali. Dosegli so, da se Savez glede na spremembo pravil v nekaterih točkah ne bo ukvarjal z gospodarsko dejavnostjo, temveč samo predstavljal in zastopal jugoslovanske čebelarje doma in v inozemstvu ter koordiniral delo posameznih republiških zvez. Razpravljali smo o lanskoletnem osnutku čebelarškega zakona, ki je vzbudil mnogo upravičene kritike med čebelarji. Ta zakon je sestavil po izjavi Saveza neki jurist, ki nima nobenih pojmov o čebelarstvu. Po splošni kritiki je Savez osnutek čebelarškega zakona odložil z dnevnega reda in bo prišel sčasoma na vrsto v drugi obliki. Nadalje smo zvedeli, da bo dal Svet za gospodarstvo FLRJ 5 milijonov din za pospeševanje čebelarstva in vzrejo matic. Na našo republiko bi glede na število panjev, kolikor jih je uradno priglašanih, odpadlo 11 odstotkov ali 550.000 din.

S hrvaškimi zastopniki smo se kasneje še dvakrat sestali, enkrat v Zagrebu, drugič v Ljubljani, kjer se je soglasnost med nami in njimi še bolj utrdila. Glavni predmet razprav na teh sestankih je bilo izkoriščanje žepkovih pasišč v Liki. Tisti naši prevaževalci, ki vozijo svoje čebele na pašo v hrvatsko republiko, bodo morali uvaževati sklepe obojih zastopnikov in se podrediti končnim odredbam.

Hrvaški čebelarji so bili do nedavnega organizirani v kmečkih zadrugah, kar pa se je izkazalo za nepraktično in nekoristno. Sedaj so prešli na prejšnji sistem čebelarškega združevanja. Preživeli so krizo in si že ustanovili svoj lastni Savez. Mi jim k tej ustanovitvi želimo veliko uspeha in napredka.

Stiki s tujino so bili prav dobri. Lansko leto nas je obiskal urednik angleškega čebelarškega lista tovariš Tonsley, ki je v Ljubljani predaval našim čebelarjem, nasprotno pa je prof. Senegačnik

obiskal angleške čebelarje. O vtisih s tega svojega obiska je poročal v Slovenskem čebelarju in v dveh radijskih predavanjih.

Uredba o pasiščih leži že peto leto na odločilnem mestu, a se še ni premaknila z mrtve točke. To zavlačevanje dela med prevaževalci nepotrebno anarhijo, med domačimi čebelarji pa utrjuje egoizem.

Opazovalnih postaj imamo sedaj 24. Njihova razporeditev zahteva nujno reorganizacijo. Mnogo je takih postaj, ki ne služijo svojemu namenu, temveč samo posameznikom. Se letos moramo nekatere opazovalne postaje prenesti v smrekove in jelove gozdove, kjer se večkrat pojavlja izdatno medenje.

Kmalu po osvoboditvi smo ustanovili 19 plemenilnih postaj. Na njih smo lahko ob povoljnih vremenskih razmerah sprasili več kot pet tisoč matic letno. Delo na teh postajah se je od leta 1945 pa do mesca avgusta 1953 normalno razvijalo. Ko pa je prišlo v letu 1954 v naši Zvezi do gospodarskega poloma, smo morali vse plemenilne postaje in inventar prodati po najnižjih cenah čebelarским društvom. Letos bo moral novi odbor podvzeti vse, kar je potrebno, da se bo delo na plemenilnih postajah obnovilo.

Tovariši, znano vam je, da se naša Zveza kot društvena organizacija po uredbi, ki je izšla leta 1953, ne more več ukvarjati z gospodarsko dejavnostjo. Zaradi tega sta postali trgovina s čebelarškimi potrebščinami, to je sedanji Medeks, in mizarska delavnica na Vrhniki samostojni podjetji. Ker pa naša Zveza ne more opravljati svojega poslanstva brez denarnih sredstev, je upravni odbor ustanovil dne 16. januarja 1953 Čebelarško zadrugo. Kdor hoče pristopiti k tej zadrugi, mora plačati vpisnino 50 din in delež 500 din. Jamstvo je desetkratno. Pristop ni obvezen, člani lahko postanejo tudi čebelarška društva in družine.

Pravila nove čebelarške zadruge, ki smo jih vložili dne 31. januarja 1955, še niso odobrena. MLO v Ljubljani pravi v svojem dopisu z dne 1. marca 1955, da naj se dogovorimo glede tega z Glavno

zadružno zvezo, ta pa o naših zahtevah noče ničesar slišati.

Da upravni odbor ni mogel delati uspešneje, je krivda v tem, ker je imel preveč opravkov z ureditvijo založenega gospodarstva naše Zveze. Tudi bodoči upravni odbor bo imel težko stališče. Težave, s katerimi se bo moral najbrž še nadalje boriti, bo premagal le tedaj, če ga bodo vsa čebelarstva društva moralno in gmotno podpirala.

Zaključujem svoje poročilo s tem, da vas spomnim na slovenski pregovor, ki pravi, da boš ležal, kakor si boš postlal. Čim bolj se bomo zanašali na tuje podpore in subvencije, tem manj bomo imeli. Z lastnimi rokami pridobljeni kruh je najslajši. S tem pa nočem reči, da bomo odklanjali in zavračali vse podpore. Če nam jo bo kdo z dobrim in iskrenim namenom ponudil, jo bomo hvaležno sprejeli. Od takih podpor ne bomo imeli koristi samo čebelarji, temveč vsa naša skupnost, za katero se s svojim neumornim delom žrtvujejo čebelice, ko oprahujejo kulturne rastline.

(Konec sledi)

DOPISI

IVAN KOLAR — 94-LETNIK

Kdor nekoliko pozna čebelarstvo literaturo in življenjepise umrlih čebelarjev, bo takoj uvidel, da so mnogi izmed njih dočakali visoko starost. Tudi slovenski čebelarji ne zaostajamo. Kdo ne pozna čebelarjev: Logondra, Virienta, Pavlina, Sajeveca, Koširja, Deklevo i. dr., ki so vsi dosegli nad 80 in 90 let, Dekleva celo 96 let.

Naštetim in še drugim čebelarjem se pridružuje naš današnji jubilar Ivan Kolar, ki praznuje letos 94-letnico svojega rojstva ter še vedno čil in zdrav opravlja z veliko ljubeznijo svoje čebele.

Tovariš Kolar je bil rojen leta 1861 v Postojni. Udinjal se je pri železnici in služboval kot nadzornik proge v Ilirski Bistrici, v Planini, Ptuj in naposled na Rakeku. Upokojen je bil kot železniški revident.

Ko je služboval na Rakeku, je začel čebelariti s kranjiči. Kmalu pa si je omislil AZ-panje, v katerih čebelarji še danes v Žibertovi ulici v Ljubljani, kjer ima prijazno domačijo z lepim vrtom. Od tu je vozil svoje čebele na pašo največ v bližino postaje Planina.

Pred kratkim sem ga obiskal. Dobil sem ga v čebelnjaku ob prvem spomladanskem pregledu čebel.

Tovariš Kolar je sicer skromen, a pravi čebelar, ki ljubi svoje čebele. Doživel je mnogo dobrih, pa tudi slabih čebelarških letin. Ob slednjih ni obupal niti ni združeval čebeljih družin, ampak je vse oskrbel z zadostno zimsko zalogo. Za nakup sladkorja bi prodal tudi zlato uro, čeprav mu je po stricu drag spomin.

Tovariš Kolar pa ni bil samo čebelar. Ves čas obstoja Železničarske čebelarstva zadruga v Ljubljani je bil član upravnega odbora, se je redno udeleževal sej in z dobrimi nasveti vplival na njen razvoj.

Poleg vsega dela je bil jubilar skrben družinski oče. Vzgojil je pet otrok, ki so dosegli lep položaj v naši socialistični domovini. Sin-zdravnik je aktivno de-

loval v narodnoosvobodilni vojni in žrtvoval svoje življenje v bojih z nemškimi okupatorjem.

Na vprašanje, kaj nam lahko pove, da je dosegel tako visoko starost, je nerad odgovoril. Zaupal pa mi je, da je ves čas svojega življenja živel zmerno in trezno, redno užival med ter se mnogo gibal na soncu in svežem zraku. Izogibal se je tudi kajenja.

Tovarišu Kolarju želimo ob njegovi 94-letnici, naj še dolgo pase svoje čebele čil in zdrav kot doslej.

ČEBELARSKA DRUŽINA CERKVENJAK V SLOV. GORICAH

Naša čebelarska družina je še mlada, saj je bila ustanovljena šele mesca februarja 1953. Deluje v okviru čebelarskega društva Videm (Sv. Jurij) ob Ščavnici, okraj Ljutomer. Ob ustanovitvi je družina imela 20 članov, sedaj pa jih ima 23. Povečini so člani kmetovalci. Kakor povsod, tako smo tudi tukaj imeli razne začetne težave, vendar smo jih premagali in že mnogo napravili za strokovno izpopolnjevanje svojih članov. Nadaljujemo z delom, ki ga je pred leti uspešno opravljal naš rojak, takratni čebelarski potovalni učitelj Ivan Jurančič. Nas mlajše čebelarje bodri in vzpodbuja k vztrajnosti in vzajemnosti tudi njegova spominska plošča na našem občinskem domu.

V marcu 1953 se je naš tajnik, tovariš Stanko Mohorič, ki je duša družine, udeležil štiridnevnega tečaja za čebelje bolezni v Ljubljani. Tako imamo sedaj svojega izvedenca za bolezni, kar ni važno samo za našo družino, ampak prav tako za širšo okolico. Lansko leto smo dali čebele pregledati Veterinarsko znanstvenemu zavodu v Ljubljani, ker smo sumili, da so nosemave. Zavod je ugotovil le malenkosten odstotek nosemavih čebel. Kljub temu smo jih začeli takoj zdraviti z nosemakom. Letos v marcu pa smo spet poslali čebele v preiskavo. To pot sta bili od 120 družin samo dve nekoliko bolni. Seveda smo tudi te dve družini začeli zdraviti. Tako hočemo z nosemavostjo dokončno obračunati. Že-

leti bi bilo, da bi to storili še vsi sosednji čebelarji, ker bo potem naša akcija uspešnejša.

Da bi prišli do potrebnega denarja, smo lansko leto priredili srečolov. Iz dobička uspele prireditve smo si nabavili model za ulivanje satnic. Satnice nam uliva in jih celo električno zažičuje naš tajnik. — Kolikor nam je denarja ostalo, smo z njim finančno podprli nekatere člane tako, da nam nabavljeni krmilni sladkor odplačujejo v obrokih. V zadnjem času smo začeli prirejati strokovna predavanja iz čebelarstva. Predaval nam je že večkrat ravnatelj tukajšnje nižje gimnazije tovariš Vlado Lorber. Na Slovenskega čebelarja so naročeni skoraj vsi čebelarji.

Nekaj članov vozi vsako leto svoje čebele na pašo na Pohorje in v Prekmurje. Z uspehi so včasih prav zadovoljni, še večkrat pa razočarani. Zaradi muhastega spomladanskega vremena so letos čebelje družine v razvoju zaostale. Želimo si ugodne čebelarske letine, da bi se naša čebelarska skupnost še lepše razvijala in s pomnoženimi čebeljimi družinami še uspešneje opravljala opravevalno službo v korist našega gospodarstva.

I. Čeh

ČEBELARSKO DRUŠTVO VIDEM OB ŠČAVNICI

Čebelarsko društvo Videm ob Ščavnici je imelo svoj tretji redni občni zbor dne 27. februarja 1955. Kljub snegu in neprehodnim potom se je zboru udeležila večina družine Videm. Družina Cerkvenjak pa je zaradi slabih prometnih razmer bila zastopana s tremi delegati. Zbora se je udeležil kot zastopnik Zveze podpredsednik tovariš Janko Belec iz Ljutomera.

Iz poročila predsedstva, ki ga je podal tovariš Rudi Šafarič, je razvidno, da je društvo še dokaj dobro opravilo svojo nalogo. V treh letih svojega obstoja je organiziralo ogromno večino čebelarjev v okolišju društva, in to najnaprednejše. Kar je ostalo izven društva, ne pomeni mnogo. Društvo je tudi lansko kakor prejšnje leto pregledalo vse čebelnjake,

nabavljalo članom potrebno orodje in opremo, odkupovalo vosek, med in drugo. Vestno se je tudi držalo sklepov, sprejetih na občnem zboru v Ljubljani. Pri OZZ Ljutomer je bil organiziran koordinacijski odbor, v katerem je naše društvo zastopano z dvema delegatoma. Nadalje smo stopili v stik z ostalimi društvi v okraju, v glavnem z ljutomerskim, kar nas je zelo zblížalo. OZZ v Ljutomeru je priredila na svoje stroške tečaj za spoznavanje čebeljih bolezni, predvsem nose mavosti in na podlagi tega se je začela organizirana borba proti tej bolezni. Iz skoraj vseh čebelnjakov so bile poslane čebele v bakteriološko preiskavo v Ljubljano. Res je naš okoliš še med najmanj okuženimi v okraju, vendar nas to ne sme uspavati. Društvo je tudi nabavilo pravočasno zadostno količino sladkorja za jesensko pitanje, ker je ajda, kakor že nekaj let sem, popolnoma odpovedala. V našem kraju ni prevaževalcev, nekaj malega jih je v Cerkvenjaku. Vse naše upanje se je vedno vrtelo okrog ajdove paše, ki je svoj čas dajala lepe

donose. Zadnja leta pa je popolnoma odpovedala. Ne samo, da ne donaša medu, ampak daje tudi slabe pridelke, zaradi česar kmetje opuščajo setev te kulturne rastline ali pa sejejo korošico, ki pa ne medu. Več sto hektarov orne zemlje je prešlo v zemljiški sklad in, ker državna posestva ne sejejo ajde, se je setvena ploskev tudi zaradi tega zmanjšala. Čebelje družine bomo morali pripraviti v bodoče bolje za spomladansko pašo, ki je še edina kolikor toliko izdatna.

Tajniško poročilo je podal tov. Janez Korošec, ki opravlja hkrati funkcijo blagajnika in gospodarja. Iz njega posnemamo, da šteje društvo, ki obsega občini Videm in Cerkvenjak, 59 članov. Nekateri so medtem umrli, zato je število nižje kot lansko leto. Blagajniški promet je bil precejšen, saj znaša skoraj tričetr milijona. Društvo je finančno v dokaj ugodnem stanju, čeprav od svojih članov ne terja skoraj nobenih materialnih žrtev. Sredstva smo pridobili deloma s prireditvijo, deloma s prometom, ob preskrbovanju članov s potrebščinami.

Udeleženci društvenega občnega zbora v Vidmu pri Ščavnici

Poročila upravnega in nadzornega odbora so bila sprejeta soglasno. Za tem je povzel besedo zastopnik Zveze, tovariš Belec, ki je v jedrnatih besedah orisal vso borbo glavnega odbora za sanacijo Zveze. Ta je v glavnem uspela kljub oviram, ki so se od nekaterih strani pojavljale. Da pa bi se Zveza postavila spet na lastne noge oziroma, da bi dobila sredstva za pospeševanje čebelarstva, je bila ustanovljena v Ljubljani Čebelarska zadruga. Pozval je člane, da naj pristopijo k tej zadrugi in vpišejo deleže, kakor hitro bodo prispele pristopne izjave in podrobna navodila. Končno je dal društvu nekaj smernic za bodoče delo in priporočal navzočim, naj tudi naprej pridno delajo za napredek čebelarstva.

Vsa izvajanja so člani vzeli z odobravanjem na znanje. Napravili so tudi načrt za bodoče delo. Sklenili so, da bodo še nadalje zatirali nose mavost in pošiljali čebele v bakteriološko preiskavo, zlasti pa pazili na čebelnjake nečlanov, ker je tam zaradi zanemarjenosti največkrat kottišče bolezn. Organizirali bodo skupno prodajo medu in nabavo čebelarskih potrebščin. Ker je potrebna tudi osvežitev čebeljega plemena, je tovariš Belec priporočal, da naj dajo matice prašit na plemenilno postajo društva Ljutomer, saj bi si lastno postajo le težko omislili. Seveda bodo morali paziti, da bodo matice izvirale od zanesljivo zdravih družin.

Pri volitvah je bil izvoljen v celoti stari upravni in nadzorni odbor. Predsedniku in tajniku so dali člani priznanje v obliki nagrade. Po zaključku uspelega občnega zboru so se udeleženci dali slikati s podpredsednikom Zveze tovarišem Belcem v sredini.

ČEBELARSKA DRUŽINA KOZJE

Na občnem zboru v Kozjem smo se pod vodstvom starega in izkušenega čebelarja Antona Speca pomenili, kaj naj storimo, da ustrezemo čebelicam, kajti tudi one se oklepajo gesla: Daj — dam! Odposlanec Čebelarskega društva Celje,

tovariš Kresnik, nam je povedal marsikaj zanimivega, zlasti smo ga bili veseli, ko je mesec pozneje na sestanku v Kozjem sprožil pogovor o vzreji matic, o prestavljanju satov v medišče in o čebeljih boleznih. Kmetijska zadruga v Kozjem je naša dobrotnica, saj nam je dala na razpolago 20.000 din za pospeševanje čebelarstva. Njena ekonomija, ki ima v upravniku Benu Božičniku pospeševalca sadjarstva in čebelarstva, je letos za poskušnjo posejala nekaj površine z dvoletno medeno deteljo. Tudi čebelarska družina jo ima vsejano. Dobili smo več sadik japonske sofore. Skoraj vsi se hvalijo, da so se lepo prijele. Sam sem vsadil nekaj sadik na rob opuščene vinograde v Starem trgu pod Pilštanjem. Vse se dobro razvijajo, posebno ena sadika je tako napredovala, da me je lepega jutra zvabila v svojo bližino. Seveda sem se smejal, ko sem spoznal, da se je med japonske sofore vsilil naš domači jesen. Ker mu zemlja močno tekne, domačinu ne morem odpovedati gostoljubja.

Ob sklepu šolskega leta so si prišli ogledat bližnji čebelnjak učenci pilštanjske osnovne šole. Razkazali smo jim prebivalce spodnjega in zgornjega Žnideršičevega doma, prikazali jim življenje matice, povedali, kako čebelice prezimimo, na koncu pa dali vsakemu izletniku pokusiti žličko pridelka marljivih čebelic. Neko dekletce pa je bilo celo deležno nezaželene injekcije proti revmatizmu. — Uspeh kratkega izleta naših najmlajših je bil potemtakem popoln.

Naša družina ima tudi svojega potujočega strokovnjaka Frančka Kramarja, ki redno obiskuje člane in jim pomaga pri kočljivih čebelarskih opravilih. Včasih se zgodi, da komaj razsedla kolo, pa že mora ogrebiti presenečenemu čebelarju roj. Skrbi, da se ne zaplodi bolezen in da čebelarji pravilno zazimujejo svoje družine.

Po vsem povedanem lahko vidite, da naša družina dela.

F. Č.

OD SEBIČNOSTI DO ZLOČINA

Res je, kar pravi tovariš Kirar, da se čebelar vsako leto dosti nauči: nekaj od čebel, nekaj od ljudi.

Čebelarji smo končno le prišli do spoznanja, da je danes skoraj nemogoče uspešno čebelariti na stalnem mestu in da se dá edino s prevažanjem čebel nekaj doseči. Gozdove so že naši predniki zelo skrčili, a še padajo hrasti, kostanji in akacije, ker je njih les izvrsten za preše, sode, vinogradniško kolje itd. Na njivah pa pridelujemo le krompir, koruzo, fižol in peso. Pri nas v Slovenskih goricah imamo še dokaj dobro spomladansko pašo, ki pa tudi kako leto odreče. Doživeli smo že take letine, da se čebele niti zadosti razvile niso. Po končanem spomladanski paši nastopi vselej krajša ali daljša brezpašna doba. In tedaj nič ne pomaga! Treba je iti s trebuhom za kruhom.

Prevažanje čebel je pri nas že tradicija. V glavnem jih vozimo na Pohorje, deloma na Kozjak v gozdno pašo ter na Dravsko polje v ajdovo pašo.

Gozdna in ajdova pašna sta dve povsem različni paši. Ena je v hribih, druga na ravnini. Tudi ljudje, ki tu prebivajo, so različni. Širokogrudni hribovec pravi: »Či čekaj s tvajimi čelami dáma, kuga josna, kostanj že diši!« Tu ni nikoli nepravilnosti in še nikoli nam niso očitali, da zaradi prevelikega navala čebel ni bilo na kostanju plodov, ali da bi »či kaj drugega čele naškompalec«.

Povsem drugače je v ravnini ob ajdovi paši. Ljudje so tam naravnost sovražni prevaževalcem, a ne vsi, samo nekateri. Na žalost je mnogo nasprotnikov celo med našimi štanovskimi tovariši-čebelarji. V dobi, ko sejejo kmetje ajdo, so tudi seje in sestanki čebelarjev. Ne mislim tu na oficialne društvene in družinske sestanke; temveč na sestanke za plotom, ki postajajo od leta do leta bolj vitezjski. Ne morem in ne morem razumeti teh nekaj ljudi, zakaj nasprotujejo dovozu čebel, ko so sami prav takšni prevaževalci kot mi. Med domačimi kmetji razširjajo laži, da ajda ne uspeva zaradi tega, ker jo čebele preveč obletavajo, da čebele celo ajdovo cvetje

razgrizejo in da zato ni pridelka. Najgusnejše pa je to, da prigovarjajo kmetom, naj bi za nekaj let sajenje ajde sploh opustili, s čimer bi se najlaže rešili »teh hudičev«. Vse to in še več drugega diši po izraziti sebičnosti. Čudim se le, kako so se mogli taki in podobni ljudje vriniti v odbore čebelarskih organizacij. Če bi bilo res kaj pravega čebelarskega duha v njih, bi ravnali ravno nasprotno. Priporočali bi kmetom, da naj sejejo zopet toliko ajde, kot so je nekoč, in da naj izberejo za posev seme črne ajde, o kateri je splošno znano, da ne daje samo boljše moke, temveč da je tudi medovitejša od sive ajde ali korošice. Le delo v tem smislu bi bilo pravo delo za napredek čebelarstva in korist skupnosti. Zavedati bi se morali, da naše čebelarstvo še vedno ni na zadovoljivi višini. S takim postopkom pa ga še bolj pritiskamo navzdol.

Zgodilo se je in ne dá se več izbrisati! Nekje na Dravskem polju so premetavali panje in s strupi morili čebele prevaževalcev! Vseh uničenih in ogroženih čebeljih družin smo našli 142.

Ali je bilo potrebno, da je padla ta temna senca na slovensko čebelarstvo? In to v dobi 20. stoletja! Slovenski čebelarji smo ogorčeni nad zločinskimi samovoljnimi in zahtevami, da se krivci najstrožje kaznujejo.

Jože Resnik

OPOZARJAMO

na subskripcijski oglas za našo knjigo »Sodobno čebelarstvo — Teoretični del«, ki je priložen tej številki. Iz njega so razvidni vsebina knjige in plačilni pogoji, pod katerimi si jo lahko nabavite. V naročilnici navedite, kako jo nameravate plačati: takoj, v dveh ali treh zaporednih mesečnih obrokih. Kar vam ne ustreza, črtajte! Denar nam pošljite po čekovni položnici, ki jo dobite na vsaki pošti. Nanjo napišite številko našega čekovnega računa 60-KB-1-Z-1077, na sprednjo stran zgoraj ali na hrbtno stran istega dela položnice, ki ga pošta dostavi nam, pa oznako »Sodobno čebelarstvo«. To je potrebno zaradi tega, da se izognemo zamenjavam z naročnino za Slovenskega čebelarja.

